

Straathoekwerk *Magazine*

In dit nummer

Straathoekwerk voor dummies

Dossier Kafka

Van Leegstand tot Leeggoed

De evenwichtsbalk van de deontologie

De vijf blokken aan de Papenvest

Een week in Kuregem

Inhoud

Dossier

Straathoekwerk voor dummies	6
Dossier Kafka	9
De vijf blokken aan de Papenvest. Ervaringen van een onderzoeker.....	51
Van Leegstand tot Leeggoed	33
Spreken is zilver, zwijgen is goud. De evenwichtsbalk van deontologie.	26
Signaalwerk van A-Z	37

Reportage

Een week in Kuregem.....	24
2x groepswerk 2x anders	42
“Niet alle foute keuzes kunnen worden rechtgetrokken door een beetje jeugdwerk”	18

Column

Van kleverige trappen naar het groene geitenparadijs	28
Het verborgen talent van Bilal.....	40
Bianca spreekt	61
De lach van de straatwerker.....	63

Gouden raad van de straat

Eten en hotspots	16
Wachten op Godot.....	30
Pop-up slaappleatsen	48
Biervertier	56

Elke week

Test: welk deontologisch type ben jij?	53
Kruiswoordraadsel.....	59
In de sterren geschreven	60

Straathoekwerk

het team

Liefde in tijden van radicalisering

Met deze, enigszins misleidende, titel krijg ik gemakkelijk uw aandacht, beste lezer. Ze is misleidend in die zin dat radicalisering, hot topic van 2014, 2015 en 2016, niet de hoofdmoot voert van ons werk. Liefde trouwens ook niet. “Waarom dan deze titel?”, hoor ik u vragen. Omdat ze de misconcepties rond ons werk misschien nog het best verwoordt: voor de één een sterk geromantiseerde en emanciperende werkvorm, voor de ander een alternatief om allerhande overlast, criminaliteit, relletjes of extremistische extravagaties met zachte hand in de kiem te smoren. De realiteit bevindt zich, zoals gewoonlijk, in het midden. Vragen over liefde passeren uiteraard de revue, net zoals vragen over identiteit. Maar ook schulden, werk, administratie, vrijwilligerswerk, relaties, opvoeding, huisvesting, familiale aangelegenheden, verblijfspapieren en huisdieren komen aan bod.

Met deze eenmalige publicatie willen wij u een beter inzicht geven in hoe we met JES straathoekwerk de Brusselse kanaalzone doorheen de jaren aanpakken. Wij laten expliciet de medewerkers aan het woord: de straathoekwerkers, groepswerkers en signaalwerker. Sommigen pas beginnend, anderen met een anderhalf decennium ervaring achter de kiezen. We proberen een beeld te schetsen van de situaties waar we mee geconfronteerd worden. Meestal problematisch, soms absurd, maar zeker ook hoopgevend.

Ondanks de kwinkslag die we af en toe gebruiken, hopen we toch ook de drempels naar voor te schuiven waar ons publiek dagelijks mee te maken krijgt. We zien de moeite die onze jongeren leveren, of soms niet. We zien de impact van ons werk. Alleen is het niet altijd gemakkelijk om deze impact te meten, laat staan om het correct weer te geven. Daarom willen we u, aan de hand van anekdotische verhalen, interviews en beschouwingen van medewerkers, meenemen in een wereld waar we dagdagelijks mee geconfronteerd worden. Een wereld waarin we meeleven met elk succes en elke tegenslag. Een wereld die getypeerd wordt door veel proberen vooraleer er van een succes kan gesproken worden. Een wereld waar tegenslagen komen uit ongeluk, uit wanhoop. Door kafkaëske administraties, omwille van “het niet begrijpen wat er ons eigenlijk allemaal overkomt” of door het daaruit resulterend “je m’en foutisme”. Een wereld waar je het als werker soms ook niet allemaal weet.

Ons antwoord daarop valt in het kort samen te vatten met de baseline: “Men is niet verantwoordelijk voor de plek waar men geboren is, maar de motor voor verandering gaat uit van de mens zelf”. We baseren ons op de kracht van onze jongeren voor hun vooruitgang, en niet zo zeer op hun tegenslagen. En laat nu net dit het gegeven zijn dat in alle literatuur naar voor geschoven wordt bij preventie van radicalisering en anti-maatschappelijk gedrag. Het is een motto dat in alle projecten en begeleidingen gedragen wordt, voor een werkvorm die bij deze in de spotlight mag gezet worden.

Beste lezer, veel leesplezier,

Thomas Devos

VOORWOORD

Straathoekwerk voor dummies

Ze worden vaak de voelsprietten van de stad genoemd. Een onmisbare schakel in het welzijnswerk soms ook. Maar wat doen straathoekwerkers nu precies? Vier vragen voor Kris Blervacq, straathoekwerker met 13 jaar ervaring bij JES.

Hoe gaan jullie te werk?

Kris: Onze aanpak is laagdrempelig: we zoeken onze 'gasten' op in hun natuurlijke omgeving zoals straten, pleintjes, cafés, metrostations etc. We werken op hun ritme: hun vragen en waarden staan centraal. In Brussel zijn we actief in Molenbeek, Anderlecht en Brussel-stad. We werken zowel individueel als in groep. Bij groepswork gaan gasten zelf aan de slag in kleine of grotere projecten. De groepsworkers ontwikkelen inventieve technieken om via activiteiten en projecten te werken aan zelfbeeld, zelfred-

zaamheid en het sociale netwerk waardoor de maatschappelijke positie van de gasten versterkt wordt.

Welke vragen krijg je zoal?

Kris: Jongeren kunnen bij ons terecht voor tal van zaken: van juridische en relationele problemen tot de zoektocht naar werk of een helpende hand bij de administratie.

Helpen jullie dan vooral bij probleemsituaties?

Kris: We werken vanuit een integrale en positieve benadering. Dit wil zeggen dat we aandacht schenken aan de volledige persoon en niet alleen aan zijn eventuele problemen. We vertrekken vanuit het potentieel van gasten en aanvaardden hen zoals ze zijn. Een belangrijk doel van straathoekwerk is jonge gasten laten geloven in hun capaciteiten, hen terug

de overtuiging geven dat ze op eigen benen kunnen staan. Daarnaast werken we ook aan structurele verandering. Uit ons werk met gasten komen geregeld signalen naar boven die duiden op hiaten die de individuele situatie overstijgen. Deze hiaten en problemen klagen we aan op structureel niveau bij verschillende instanties zoals lokale en bovenlokale besturen, politie, andere organisaties, etc. We laten van ons horen via gerichte acties, samenwerkingsverbanden, opinie-stukken en aanbevelingen.

Welke vaardigheden moet een goede straathoekwerker bezitten?

Kris: De sterkste tools van een straathoekwerker zijn luisteren en aanwezig zijn. Zo creëren we een vertrouwensband met gasten.

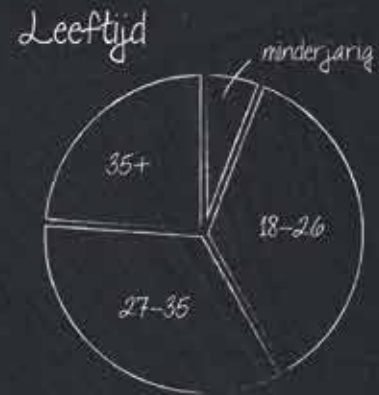
Wist je dat straathoekwerkers...

- ... gemiddeld 12 schoenen per jaar verslijten?
- ... gemiddeld 15 sigaretten per dag uitdelen?
- ... 60% meer kans hebben op aambeien door hun gezit op koude trappen en bankjes?
- ... meestal 4 aanstekers op zak hebben omdat die nogal eens verdwijnen in andermans zak?
- ... meer dan 20.000 stappen per dag zetten en zo aan mooi gevormde kuitjes komen?
- ... in de winter vele laagjes kleren aandoen?

(Dit verklaart natuurlijk ook hun zweterige aanblik als ze 's winters ergens binnen zitten.)

2015 becijferd

De doelstellingen van het straathoekwerk liggen ver van het bereiken van zoveel mogelijk personen of quota's. De verhoopte resultaten zijn eerder kwalitatief van aard en vereisen ruimte en tijd om een vertrouwensband op te bouwen en in de diepte te werken. Straathoekwerk laat zich dus niet gemakkelijk in cijfers vatten. En toch vertellen ze iets over ons werk, de gasten en hun vragen. Een overzicht.

Wie?

2696 contactmomenten

321 jongeren

227 mannen

95 vrouwen

Levensdomeinen

Begeleidingsvormen

Dossier Kafka

Kafka. Het is de naam van een café in het centrum van Brussel, maar vooral die van een schrijver die bekend werd om zijn werk waarin de bureaucratie en de onpersoonlijke maatschappij steeds meer grip krijgen op het leven van het individu. Het is ook een naam die vaak wordt rondgestrooid op straathoekwerkvergaderingen om het werk met de gasten te omschrijven. Een gesprek met Joris, Karolien, Brahim en Kris.

Wanneer ik hen vraag hoeveel procent van hun tijd ze aan administratie spenderen klinkt een eenduidig antwoord: “Veel, echt veel.” Van brieven lezen tot vertalen, inscannen en doorsturen van documenten, administratieve stappen uitleggen aan de gasten, het neemt al gauw 60% van hun tijd in beslag.

Hoe komt dat?

Joris: Alles zit vervat in administratie. Alles moet op papier. De problemen van de gasten zijn echt niet louter psychosociaal van aard, maar manifesteren zich vaak in het contact met maatschappelijke instellingen. En dat contact met die instellingen is vaak problematisch.

Karolien: Je moet voor alles een papier hebben. Alles moet je met een papier of een formulier kunnen bewijzen, anders bestaat het gewoon niet.

Kris: Gasten zijn vaak ook onzeker als het om administratie gaat. Ze begrijpen niet altijd wat er hen wordt toegestuurd of gevraagd, of ze kennen de taal niet goed, zowel de taal op zich als de administratieve taal die gehanteerd wordt. Soms slaan ze in paniek maar blijkt er helemaal geen probleem te zijn.

Naast algemene administratie zijn jullie ook vaak bezig met bemiddelen. Hoeveel van jullie tijd neemt dat in beslag?

Kris: Ik denk ongeveer 20%.

Karolien: Ja, zoiets. Dat is meegaan naar andere diensten, maar ook e-mailen of bellen.

Joris: Ik denk eigenlijk dat het bij mij meer is. Zeker 40 tot 50%. Dat is meer dan de andere straathoekwerkers, maar dat komt omdat er bij mij veel vertaalwerk in die bemiddeling vervat zit (spreekt Roemeens, nvdr.). Ik heb gasten waarbij ik bijvoorbeeld bij elke stap in het ziekenhuis moet meegaan om te vertalen. Ik kom zeker vier keer per week in een ziekenhuis.

Bestaan er dan geen vertaaldiensten?

Joris: Ja, die bestaan. Maar die gasten waar ik het over heb, die hebben meer nodig dan louter een vertaling. Die moeten gepusht worden om voor zichzelf op te komen. Dus dat is vertalen, maar ook belangenbehartiging en dat doet een gewone vertaler niet.

Hoe komt het dat jullie mee moeten gaan naar andere diensten? Of moeten rondbellen en e-mailen?

Joris: Dat is eigenlijk heel simpel. Als je als cliënt een sociaal werker meeneemt, dan zal je beter behandeld worden of meer gedaan krijgen. Je kan makkelijker op je rechten staan. Niet altijd, maar toch vaak.

Karolien: Als werker heb je niets te verliezen. De gasten zelf durven niet altijd van hun oren te maken want ze denken ‘Ik moet mijn kaart nog krijgen, of ik moet dit nog in

orde krijgen’. Ze vrezen dat ze hun rechten kwijtspelen als ze die ook opeisen. Als werker ben je daar niet aan gebonden. Je kan je makkelijker boos maken. Vandaag nog bijvoorbeeld had ik een vrouw die haar uurrooster wilde laten aanpassen omdat ze het werk niet gecombineerd kreeg met de zorg voor haar kinderen. Die vrouw neemt contact op met haar baas om dat te vragen. Die baas weigert op te nemen of haar te ontmoeten. Er beweegt niets. Dus die vrouw vraagt aan mij om te mailen, omdat ze hoopt dat het dan wel zal lukken.

Geen voorwaarden, geen limiet

Is het niet de bedoeling dat ze gewoon kunnen krijgen waar ze recht op hebben?

Karolien: Ja natuurlijk is dat de bedoeling! Maar een groot deel van ons werk is eigenlijk dingen oplossen die andere mensen zouden moeten gedaan hebben.

Joris: Ja, dat klinkt arrogant maar

“Wij kunnen een voetje geven om over de muur te geraken maar soms is deze gewoon te hoog”

dat is gewoon waar. Waarom maken wij cv's? Andere diensten zouden dat moeten doen, maar dat duurt gewoon veel te lang. Met schuldbemiddeling net hetzelfde verhaal. Niemand kan nog bij schuldbemiddeling terecht. Die zijn maar met twee werkers voor 800 cliënten, dat gaat gewoon niet.

Karolien: Ja, nu kan je zelf al geen afspraak meer met schuldbemiddeling maken. Je kan dus zelfs niet op een wachtlijst staan, het is gewoon onmogelijk om aan schuldbemiddeling te geraken. Bij het OCMW kan je nog terecht maar dan moet je een OCMW-cliënt zijn. We kunnen dus zo goed als nergens meer terecht en zijn dus verplicht om de mensen hier uit te nodigen en het zelf te doen.

Komt dat door een personeelstekort bij verschillende diensten?

Karolien: Ja, en te veel werk gewoon. Bij de Hulpkas bijvoorbeeld, daar staan files van meer dan twintig meter buiten aan de deur. Daar duurt het soms maanden vooraleer een dossier volledig in orde is. En soms hebben ze een maand nodig om te laten weten dat het dan eindelijk in orde is. In de tussentijd zitten die mensen dan wel zonder geld hé. Die hebben daar gewoon te weinig middelen. Die diensten kunnen hun job niet meer degelijk doen.

Nu, soms zijn het ook gewoon mensen die hun job niet doen zoals ze het zouden moeten doen. Er wordt een formulier vergeten, ze vergeten iets op te sturen. En dan loopt alles strop, er beweegt niets meer. Dan moet je zoeken naar waar het fout gelopen is en dingen doen die eigenlijk gewoon automatisch zouden moeten gebeuren.

Joris: Ik denk dat je als straathoekwerker ook een beetje een sociale dienst op zich bent. Wij bakenen niet af, wij doen een beetje alles. Sociale diensten die in een gebouw werken, hebben een permanentie, ze laten een bepaald aantal mensen binnen en dan is het gedaan. Dat is begrijpelijk maar zo werken wij niet. Wij laten iedereen binnen met alle problemen die er eventueel zijn. Dat is toch zo?

Karolien: Ja, wij hebben geen voorwaarden, geen limiet. Je gaat ook af en toe mee om te kijken waar het precies fout loopt. Bij de gemeentelijke dienst vreemdelingenzaken zijn ze bijvoorbeeld vaak slecht geïnformeerd en geven foute info door aan de gasten. Terwijl op hun website iets helemaal anders staat.

De diensten zelf zijn slecht geïnformeerd?

Karolien: Ja. Maar ook de werkers onder elkaar communiceren slecht. Soms zeggen mijn mensen dat als je 4 x langsgaat het wel in orde komt. Drie keer krijg je een neen, en dan de vierde keer zit er iemand anders en die zegt ja.

Joris: Ik was onlangs naar een OCMW gegaan voor dringende medische hulp voor een gast die onder een brug woont op de grens tussen 2 gemeenten. We hebben een gesprek met de assistent die over dringende medische hulp beslist. Hij oordeelt uiteindelijk dat hij de slaappleaats van mijn gast als grondgebied van een bepaalde gemeente beschouwt. De gast kan daar dus dringende medische hulp aanvragen. Nu, die gast heeft een vriend die onder dezelfde brug slaapt. Met hem ga ik ook naar dat zelfde OCMW. De assistent van dringende medische hulp is er niet en zijn collega zegt dat ze die plaats niet als die bepaalde gemeente beschouwt. Dus ik wijs haar op het feit dat die andere op net dezelfde plaats slaapt en dat dat wel die gemeente is. Ze geeft niet toe. Ze wordt zelfs boos en zet mijn microfoonje af terwijl ik aan het praten ben! Een tijd later ga ik terug en is de medische hulp assistent er wel. Hij had gehoord van het dossier en heeft het ondertussen in orde gemaakt. Ook de andere verblijft nu dus in dezelfde gemeente.

Karolien: Ik denk soms dat, als je zoveel dossiers moet behandelen, je gewoon geen zin meer hebt. Ik heb zo een familie uit Syrië. Die wonen samen met 6 mannen in een appartement van twee kamers. De jongste van 18 wil alleen gaan wonen in een andere gemeente. De ambtenaar van die gemeente zegt dat hij OCMW moet aanvragen in de gemeente waar de ouders wonen. Je moet een goede reden hebben om aan te geven

dat je niet meer bij je ouders kan wonen. Dus ik zeg: dat lukt daar niet meer, daar zijn spanningen. Antwoordt die: "Ja, dan moet die maar klacht gaan neerleggen bij de politie. We moeten daar een bewijs van hebben." Dan zeg ik: "Mevrouw, ben je hier nu serieus mensen aan het adviseren om ze klacht te laten neerleggen tegen hun eigen familie voor spanningen? Is dat uw moraal? En de ethiek van het OCMW?" De jongen mocht daarna nog eens langskomen. Maar dan denk ik: waar zijn we toch mee bezig?

Brahim: Ik heb een gast die werkte onder artikel 60, maar hij kwam niet overeen met zijn collega's. De sociaal assistent zegt: "Ga maar naar huis, het is niet erg. We vinden wel ander werk voor je." Een contract via artikel 60 loopt een jaar lang, hij had al 11 maanden van zijn contract gedaan. Hij moest nog 1 maand verder werken. Hij wacht thuis. Na een week zeggen ze dat hij een doktersattest moet binnenbrengen. Hij belt terug naar de sociaal assistent en die zegt dat hij opnieuw een attest moet binnenbrengen. De gast zegt dat de dokter hem dat niet wil geven want hij is ook niet ziek. De assistent dringt aan: "Breng maar gewoon een attest binnen, niemand gaat dat controleren." Wat wil dat zeggen?

Karolien: Dat wil zeggen: ik vind geen ander werk voor je, dus we gaan een beetje sjoemelen tot je maand voorbij is.

Brahim: Tuurlijk, maar wat is het probleem? Na een bepaalde tijd val je terug op de mutualiteit. Als de mutualiteit controle doet en die ziet dat het om het attest niet overeen komt met zijn situatie, wie komt er dan in de problemen? Dan riskeert hij zijn ziekte-uitkering kwijt te geraken! Toen ik vervolgens naar het OCMW belde om te horen hoe het met die zaak stond, dan was de die sociaal assistent afwezig. Ik krijg iemand anders aan de lijn die me doodleuk zegt dat die gast in weken niet is komen opdagen en dat ze er niets meer van gehoord hebben. Dus daar was niets doorgegeven! Ik ben zelf naar het OCMW getrokken om me kwaad te maken. Een week later was het in orde. Toen hadden ze ineens wel werk gevonden. Maar on-

dertussen was die gast dus al 3 maanden niet meer betaald.

Karolien: Je moet je vaak kwaad maken om dingen gedaan te krijgen. Het is soms een echte calvarietocht om een probleem, dat makkelijk op te lossen is, opgelost te krijgen. Dan hoor je: “Dat is niet de procedure, mevrouw.”

Joris: En zonder straathoekwerker lukt het helemaal al niet. Dan mogen ze vaak fluiten naar een oplossing.

Trechter

Is er een toenemende administratieve druk?

Karolien: Er zijn gewoon meer regeltjes en voorwaarden en dus wordt het moeilijker.

Joris: Ik heb wel de indruk dat het altijd volgens eenzelfde stramien gaat. Je hebt bepaalde categorieën waar mensen zich in kunnen bevinden onder bepaalde voorwaarden: categorie gezinshereniging, asielzoeker, regularisatie, etc. In het begin zijn die voorwaarden vaak haalbaar, maar dan merk je dat die administratie zoiets heeft van: “Hé, dat gaat hier te makkelijk!” Dan worden die voorwaarden alsmaar strenger.

Karolien: Inderdaad, met de dringende medische hulp is dat ook zo, ineens moeten gasten bewijzen dat ze hier al 3 maanden zijn.

Joris: Ja, in het begin was dat niet. Toen was dat gewoon een verklaring op eer, daarna was het goed wanneer ik een verklaring schreef. En nu is dat ook al niet meer voldoende. Het wordt moeilijker en moeilijker. Het is net zoals een rots die je een berg moet opduwen.

Karolien: Waarschijnlijk voegen ze die voorwaarden erbij om misbruik te voorkomen.

Kris: Volgens mij gaat het ook over het feit dat er te weinig geld is en dat men niet wil dat te veel mensen er gebruik van maken.

Joris: Ik denk niet dat het met geld te maken heeft. Ik denk dat het met politieke keuzes te maken heeft. Het zijn de keuzes waaraan je dat geld geeft, die belangrijk zijn. Het gaat gewoon te weinig naar onze gasten.

Kris: Volgens mij is de administratieve druk echt wel groter geworden. De muren zijn hoger geworden, wij kunnen soms wel een voetje geven om over die muren te geraken maar soms zijn de muren gewoon te hoog.

Karolien: Er komen steeds meer regels.

“Je moet je vaak kwaad maken om dingen gedaan te krijgen. Het is soms een echte calvarietocht om een probleem, dat makkelijk op te lossen is, opgelost te krijgen.”

Gezinshereniging bijvoorbeeld, toen ik begon was dat supersimpel. Je moest nauwelijks iets bewijzen. Nu moet je werk hebben, interimwerk is ook niet goed genoeg meer. Of de sociale verhuurkantoren, daar moet je tegenwoordig ook serieuze dossiers binnenbrengen: gezinssamenstelling, bewijs van inkomsten, etc. Elk verhuurkantoor heeft dan ook nog een eigen systeem. De permanenties zijn niet op dezelfde dagen, bij het ene kantoor moet je een papier gaan halen aan het onthaal, bij een ander kantoor sturen ze het op met de post. Daar geraak je niet meer aan uit.

Kris: Sociale huisvesting is nu wel ge-centraliseerd. Je aanvraag en toekenning gaat via één centrale dienst. Maar

de wachttijden zijn wel exuberant lang.

Karolien: Ja, als je alleenstaande bent wacht je 5 tot 6 jaar. Families moeten al gauw 10 jaar wachten.

Wat doen die mensen dan in de tussentijd?

Karolien: Gewoon huur betalen.

Kris: Vaak gaan ze samenwonen om de huur te drukken. Het probleem is dan dat ze als samenwonenden worden beschouwd en dus een verminderde uitkering krijgen. Dat is dus ook geen oplossing.

Karolien: Er zijn een paar precedents waarbij je niet beschouwd wordt als samenwonende, maar dan moet je al naar de rechtbank stappen. Voor Brussel zou die wetgeving echt wel mogen veranderen.

Waarom trekken mensen niet naar justitie?

Brahim: Veel gasten geloven niet in justitie. Er is precies een nieuw fenomeen de laatste tijd. Als er een probleem is tussen jongeren en politie, dan neemt de politie de jongeren mee in de combi. De jongeren krijgen een pak slaag en worden een aantal blokken verder weer losgelaten. Die gasten dienen geen klacht in, want dat haalt helemaal niets uit. Ik ben al drie keer samen met gasten klacht gaan indienen. Maar als je geen geld hebt voor een steengoede advocaat mag je het wel vergeten.

Kris: En als je naar het bureau voor juridische bijstand trekt is het vaak een heel gedoe. Zonder al te veel problemen aan een advocaat geraken, is echt moeilijk. Als je binnenkomt is er een wachtzaal, daar zit iemand met een lijst waarop je je moet inschrijven. De eerste 30 kunnen binnen. De rest moet de volgende keer terugkomen.

Karolien: Neen, eerst geven ze je een ticket waarmee je je kan inschrijven. Wanneer je ingeschreven bent, krijg je een nieuw ticket waarmee je terug naar de wachtzaal moet. Daar wacht je op een advocaat. Die komt je halen, je legt je zaak uit. Dan ga je naar een ander bureau waar je al je documenten afgeeft.

Gezinssamenstelling, bewijs van inkomsten, etc. Als die papieren worden goedgekeurd, kan je een afspraak gaan regelen met je advocaat. Maar vaak weten de mensen niet dat je dan naar het kabinet moet. Zij denken dan: "Ik heb nu een advocaat, alles komt in orde."

De advocaat zegt dan: "Ik heb meneer x nooit gezien."

Joris: Soms is het zelfs afzetterij. Hoeveel gasten moeten er niet betalen, cash in het handje. Ze krijgen geen bewijs van betaling. Ik heb een gast die 6000 euro voor een administratieve procedure heeft moeten betalen.

Kris: En als het pro Deo is, kan het goed zijn dat die advocaat niet echt veel voor hem of haar doet of zelfs niet naar de zitting komt.

Brahim: Ik heb jongeren die vandaag moesten voorkomen. We bellen de advocaat en die zegt doodleuk: "Ah neen, ik kom niet want ik ben nog niet betaald." Ik stoot de hele tijd op advocaten die vooral met geld bezig zijn.

Hoe lang wacht je in de wachtzaal?

Karolien: De hele ochtend.

Joris: Als de hel bestaat, is het de wachtzaal. Alhoewel, op het bureau vreemdelingenzaken van de stad Brussel is het nog erger. Daar moet je om 5u 's ochtends al gaan aanschuiven. Ik was daar eens om 6u45 en daar stond een rij tot in de volgende straat aan te schuiven. Dat is om te janken.

Wat is de meest kafkaëske toestand die je in je job al bent tegengekomen?

Kris: Voor mij zijn dat de situaties met mensen die hier geboren zijn maar niet de Belgische nationaliteit hebben. Als ze worden uitgeschreven bij de gemeente, worden ze ook uitgeschreven bij de dienst vreemdelingenzaken. Als je hen dan terug wilt inschrijven, moeten ze kunnen bewijzen dat ze gedurende een bepaalde periode in België verbleven hebben (zie kader).

Karolien: Ik heb een gast die komt van Kabinda, een gecontesteerd gebied tussen Congo en Angola. Op zijn 13^e komt hij naar België met zijn tante. Het ging

niet goed met hem. Hij heeft in instellingen gezeten en in de gevangenis. Nu is hij 27. Hij is al bijna 15 jaar in België dus langer dan dat hij ooit in Afrika gewoond heeft. Hij heeft geen papieren. Nu moet hij mensen zoeken uit Kabinda die kunnen getuigen dat ze hem kennen. Hij moet ook zijn ouders zoeken, maar die heeft hij al niet meer gezien sinds hij 12 was. Hoe gaat hij die mensen zoeken? Hij kent niemand in die regio! Hoe gaat hij getuigen vinden? België zegt: hij heeft in de gevangenis gezeten dus we gaan hem nooit papieren geven. Kabinda zegt: we kennen hem niet. Congo zegt: het is geen Congolees. Dus voila, die jongen bestaat gewoon niet. Hij moet zijn leven opbouwen alsof hij niet bestaat.

Joris: Ik heb een Roemeense gast. Hij heeft geen papieren en is dakloos. Een vriend van hem had een hond meegegeven uit Roemenië. In een week had die hond een paspoort, terwijl die man zelf niks heeft. Je krijgt sneller papieren geregeld voor een hond dan voor een mens. Dat is geen spectaculair verhaal, maar het wil wel veel zeggen.

De namen in volgende twee verhalen zijn fictief.

Beperkingen van de bureaucratie

Over Soumaya, gedoe en gezinshereniging

Op 12 november 2012 presenteert de familie Zarkaoui zich aan het loket van een gemeente. Vader Faysal is al een paar jaar in België aan het werk en de rest van de familie komt nu met zijn allen aan uit Spanje. Moeder Lena en haar 4 kinderen vragen een verblijf op basis van gezinshereniging met Faysal. Lena en de kinderen ontvangen een aankomstverklaring en een voorlopig verblijfsattest in afwachting van hun verblijfsvergunning.

Op 15 december wordt de familie door de gemeente opgeroepen. De geboorteakte van Soumaya, de kleinste telg van de familie moet aangepast worden, haar tweede naam staat namelijk niet vermeld op haar Spaanse verblijfsvergunning. Lena gaat terug naar Spanje tijdens de kerstvakantie. Het is het einde van het jaar en door de feestdagen is de rechtbank in Spanje gesloten. Lena laat de documenten achter bij een kennis met de toestemming om de verandering bij de rechtbank aan te vragen. Men had Lena al gewaarschuwd dat door de economische crisis in Spanje het personeelsbestand van de rechtbanken afgeslankt was en er dus lange wachttijden ontstaan waren.

In mei ontvangt ze pas een antwoord van de Spaanse rechtbank. Ze mag de gecorrigeerde documenten komen halen. Lena blijft liever thuis bij de kinderen, haar man werkt en kan de zorg voor de kinderen dus niet overnemen. Ze laat haar kennis de documenten halen en geeft deze meteen af bij de gemeente, met een officiële vertaling. Jammer genoeg is er volgens de gemeenteambtenaar iets mis met de legalisatie van de documenten. Lena moet dus toch in allerijl naar Barcelona voor de apostille¹, de vertaler houdt zich intussen bezig met de legalisatie hier in België.

Lena levert de documenten af en ontvangt op 17 juni 2013 een oproepbrief. Nu blijkt de geboorteplaats van Lena op de geboorteakte van Soumaya niet helemaal overeen te komen met de andere documenten. Er moet een gerechtvaardigde verklaring met vertaling afgeleverd worden. Lena begrijpt niet waarom men haar dit niet in het begin heeft gemeld, ze is net terug uit Barcelona!

Te laat

De gemeenteambtenaar schrijft haar een verklarend briefje en zegt haar langs te gaan bij het consulaat van Marokko in Brussel. Lena brengt het gevraagde document onmiddellijk binnen. Maar nu antwoordt dezelfde ambtenaar haar ineens dat het document uit Spanje moet komen. Ze moet dus weer een gerechtelijke procedure in Spanje doorlopen die waarschijnlijk meerdere maanden in beslag zal nemen. Eind november ontvangt ze de gerechtelijke verklaring, ze zorgt voor de apostille, legalisatie en vertaling. Ze gaat opnieuw naar de gemeente maar krijgt nu te horen dat ze onmogelijk een verblijfsvergunning kunnen afleveren want ze is veel te laat met het binnenbrengen van alle documenten.

De wet zegt dat men slechts 3 maal 45 dagen de tijd heeft om de documenten binnen te brengen. Soumaya moet dus 3 maanden terug naar Spanje en kan dan pas opnieuw een aankomstverklaring doen en heeft dan opnieuw 3 x 45 dagen om de vereiste documenten binnen te brengen. Lena kan onmogelijk 3 maanden terug naar Spanje, haar kinderen gaan hier naar school. Ze kan Soumaya ook niet alleen naar Spanje sturen, ze is slechts 7 jaar, gaat hier naar school en lijdt aan epileptische aanvallen. Lena klopt aan bij verschillende organisaties, maar die kunnen haar niet helpen. De hele familie heeft ondertussen zijn verblijfsvergunning behalve de kleinste van 7.

¹ Een apostille is een certificaat dat aan een document wordt toegevoegd om de formele juistheid ervan te bevestigen.

Uitzonderlijke omstandigheden

In december dienen we een dossier in bij de Federale ombudsdienst want het lijkt duidelijk dat hier sprake is van uitzonderlijke omstandigheden waardoor een terugkeer van 3 maanden naar Spanje niet noodzakelijk is. Na een interventie van de ombudsdienst krijgen we het bericht van de gemeente dat de band met haar moeder nog steeds voor problemen zorgt, maar ze kunnen de band met de vader wel vaststellen, want hier zijn geen verschillen in spelling of schrijfwijze. Soumaya kan dus een gezinshereniging vragen op basis van haar vader Faysal.

Waarom konden de gemeentediensten dit niet vaststellen in 2012? Waarom moet Lena zich tot 3 maal toe naar Spanje verplaatsen voor het halen van rechtzettingen in verband met haar documenten?

Op 20 februari gaan we dus opnieuw naar de gemeente om een gezinshereniging met Faysal aan te vragen en dit in uitzonderlijke omstandigheden, Soumaya kan immers geen 3 maanden gaan wachten in Spanje. De ambtenaar weigert weer: die kleine moet maar een regularisatie aanvragen want uitzonderlijke omstandigheden

tellen volgens hem alleen bij regularisatieaanvragen (een regularisatieaanvraag neemt een aantal jaren in beslag)

Ik verwijs naar de bemiddeling van de federale ombudsdienst maar de gemeenteambtenaar heeft daar geen oren naar. Ik begin zenuwachtig te worden en vraag hem waarom ze in 2012 de familie niet hebben gewezen op de probleemloze familieband tussen Faysal en Soumaya. Als antwoord hoor ik dat de gemeenteambtenaren van de dienst vreemdelingenzaken er niet zijn om de mensen in te lichten en raad te geven.

Dit wordt hallucinant! Art. 10 van de vreemdelingenwet zegt trouwens duidelijk dat er wel sprake kan zijn van uitzonderlijke omstandigheden bij een gezinshereniging.

Uiteindelijk hebben we samen met de Federale ombudsdienst en de Federale dienst vreemdelingenzaken een oplossing getroffen achter de rug van de gemeente om. In april 2015 had Soumaya eindelijk een verblijfsvergunning.

Karolien

Abdel verzeilt in catch 22

In België geboren en zonder papieren

Abdel werd in 1977 geboren in een Brusselse gemeente. In tegenstelling tot nu en onder bepaalde voorwaarden, verkreeg men toen niet automatisch de Belgische nationaliteit wanneer men in België geboren werd. Hij heeft de Marokkaanse nationaliteit maar zijn kind heeft de Belgische nationaliteit. Sinds jaar en dag heeft Abdel een verblijfskaart die om de vijf jaar vernieuwd moet worden. Sinds kort is hij echter illegaal: geen papieren en dus geen rechten.

In 2010 werkte Abdel voor kost en inwoon op een manege. Zijn contract was onduidelijk en op een gegeven moment kwam het tot een conflict met de eigenaar en werd Abdel ontslagen. Tegelijkertijd verloor hij dus ook zijn woning. Hij wordt door de gemeente uit het bevolkingsregister geschrapt, in een periode waarin hij in de gevangenis is terecht gekomen. Wanneer hij vrij komt, denkt hij terecht te kunnen in een opvangcentrum. Hij komt echter dan te weten dat hij uit de gemeente is geschreven. En daar verschijnt Kafka.

Abdel kan zich niet inschrijven in de gemeente, omdat hij inderdaad in 2010 werd uitgeschreven in de gemeente waar hij voordien woonde. Daardoor werd hij ook uitgeschreven door de Dienst Vreemdelingenzaken en verloor hij dus zijn verblijfsrecht. Vermits hij geen verblijfsrecht meer heeft, heeft hij ook geen andere rechten meer: geen recht op uitkering, geen recht op een referentieadres, en geen recht om officieel te mogen werken. Aangezien hij geen geld heeft, is het zo goed als onmogelijk om in Brussel een woning te vinden. Om zijn rechten terug te verkrijgen, kan hij echter wel een nieuwe regularisatieaanvraag indienen bij de Dienst Vreemdelingenzaken. Dat kan van zodra hij een officieel adres heeft welteverstaan. Volgt u nog?

Abdel bevindt zich in een uitzichtloze situatie. En hij is niet de enige. Vele gasten van de zogenaamde tweede generatie, hier geboren maar met vreemde nationaliteit, bevinden zich in dezelfde patstelling: geen verblijfsrecht meer, geen inkomen meer, geen woonst meer en dus geen regularisatie meer mogelijk.

En toch zijn deze gasten hier geboren en als ket in deze stad opgegroeid.

Kris

Eten en hotspots

Hoe maak je het beste van elke situatie? Waar vind je eten en slaapplekken? Welke keuzes maak je best met beperkt geld? En hoe overleef je een aantal wachtzalen? De straathoekwerkers nemen je mee naar de onderkant van de samenleving en doen hun arsenaal aan tips & tricks uit de doeken. Sommige praktisch, andere poëtisch, maar allemaal even inzetbaar.

Deel 1: Eten en warmte

ETEN

Voor de gelukzakken die in het bezit zijn van een geldig identiteitsbewijs, een referentieadres en een leefloon van het OCMW, en voor de mensen die een beetje geld willen en kunnen spenderen aan een goede warme maaltijd, een paar adressen:

Nativitas: Hoogstraat 116-118, 1000 Brussel

Open elke weekday en zaterdag. Een warme maaltijd kost €1,5 / €2 en er is een warme douche nemen is mogelijk.

le Clos: Parvis Saint Gilles 33A, 1060 Sint-Gillis
Ontbijt kost €1, een warme maaltijd €2. Douchen is mogelijk voor €1.

het Anker: Marcqstraat 25, 1000 Brussel
Een maaltijd kost €5,5 en moet gereserveerd worden voor 10u.

La Rencontre: Zennestraat 63, 1000 Brussel
Een warme maaltijd kost €3,5 en kan vanaf 18u.

Heb je iets minder geluk en kan je gewoon worden aan een chaotische omgeving, dan kan je terecht bij:

Chez Nous / Bij Ons : Kartuizersstraat 60, 1000 Brussel.
Een dagschotel wordt gereserveerd voor €1, je kan mits reservatie ook douchen voor €1.

De Zusterkens der Armen: Hoogstraat 266, 1000 Brussel.
Ze delen gratis boterhammen uit van maandag tot zondag van 9u tot 10u.

Operatie Thermos deelt in het Centraal station een gratis maaltijd uit tijdens de wintermaanden.

Ook **"De Samaritanen"** delen af en toe gratis voedsel uit rond 19.30u in het Centraal station.

Enkele tips voor de echte plantrekkers:

- » Zorg dat je goed verzorgd bent, probeer 1 of 2 keer per week een douche te nemen en draag schone kledij. Mensen houden niet zo van vieze geurtjes...
- » Probeer een vertrouwensband op te bouwen met een eenzaam oud persoon, bied je hulp aan om bijvoorbeeld klusjes of boodschappen te doen. In ruil krijg je vrijwel zeker een beetje geld, een warme maaltijd of een droge slaapplek als je geluk hebt.
- » Probeer contact op te bouwen met een bakker of restauranthouder en bied hen hulp aan. Je zal misschien beloond worden met de restjes van de dag.
- » De marktkramers op de zondagsmarkten zijn meestal vrijgevig tijdens het laatste half uur van de markt. Zeker als je een helpende hand biedt tijdens het inladen van de overgebleven goederen.
- » Heb je vertrouwen in de sterkte van je maag- en darmstelsel, dan kan je verrast worden door wat je in de openbare vuilnisbak vindt.

HOTSPOTS

Hotspots zijn warme plekken in de stad waar je tijdens de koude maanden overdag kan vertoeven of een zeker slaapcomfort kan vinden 's nachts.

Parkeergarages:

- » Prospecteer wanneer ze gecontroleerd worden. Is er een hoekje waar je ongestoord en ongezien kan liggen, gebruik 3 dekens en 2 grote stukken karton. Zorg dat je niet gezien kan worden door de bewakers want als je gezien wordt, vlieg je onherroepelijk buiten.

Kraken blijft een goede oplossing als je, beschermd tegen weer en wind (niet altijd tegen koude en andere krakers), de nacht wil doorbrengen. Denk aan je eigen privacy. Hoe minder zorgen, hoe beter je kan slapen.

Tijdens de dag kan je terecht bij **Nativitas** en **Chez nous** (zie ook *plan 2013 - 2014 van de "diensten thuislozenzorg"*.)

Een **Marokkaans theehuis** is best een warme plaats, je kan er thee of koffie krijgen voor €1,5 en je kan een aantal uurtjes blijven zitten.

Net zoals bij de rubriek "eten" zijn **sociale contacten met mensen die een winkel uitbaten** meestal nuttig. Bijvoorbeeld: soms zijn er thuislozen die hun tijd kunnen doorbrengen in een **nachtwinkel**.

Als je een referentieadres hebt en recht hebt op een goedkoop abonnement van de MIVB, dan zou ik niet aarzelen om af en toe hele **trajecten af te leggen op tram, bus of metro**. Het is er warm, er is van alles te zien en je kan rustig indutten.

“Niet alle foute keuzes kunnen worden rechtgetrokken door een beetje jeugdwerk”

Vijf jaar geleden verliet Mark het opleidingsteam van JES Brussel om als reactiveringwerker bij het straathoekwerkteam aan de slag te gaan. Nu, vijf jaar en heel wat evoluties en experimenten later, sluit hij de deur van straathoekwerk als groepswerker. Een terugblik.

Terwijl een groepswerker logischerwijs in groep werkt, duidt de term reactiveringwerker meer op het individueel reactiveren van gasten. In het begin werd door de reactiveringwerker zwaar ingezet op individuele talentontplooiing. De reactiveringwerker was na de straathoekwerker een volgende stap in de binding met de maatschappij. En voor een werker was de eerste stap simpelweg: gasten leren kennen.

“In het eerste jaar werkte ik samen met straathoekwerker Frederik aan het Bonneviepark in laag Molenbeek. We hadden een project waarbij we samen met de gasten van de wijk het park opkuisen. Daarnaast organiseerde ik ook fietsateliers op het plein, waarbij we de fietsjes van de jongeren samen met oudere gasten herstelden. Op die manier leerde ik gasten kennen en de contacten evolueerden van vrijblijvend wat fietsen herstellen en het park opkuisen tot op regelmatige basis meedraaien in het atelier. De idee daarachter was dat ze op die manier ook een regelmatig leven zouden kunnen opbouwen en we hen zo konden reactiveren om de stap te wagen naar de arbeidsmarkt. Hoewel er tussen mij en die arbeidsmarkt nog heel wat tussenstappen zaten natuurlijk. Kijk, een straathoekwerker is onvoorwaardelijk. Die maakt afspraken met gasten en ziet wel of ze komen opdagen. Bij mij was dat niet zo, ik stelde wel voorwaarden, was minder ongebonden en verwachtte wel dingen. Ik was een volgende stap naar binding, regelmaat en afspraken.”

In groep uit de comfort zone

Na een korte periode ontstond het idee om ook meer groepsgericht met de gasten aan de slag te gaan. Een van de doelstellingen was om de gasten op een andere manier met een straathoekwerker in contact te laten komen. Uit de context van de wijk, weg van de miserie met als doel de band tussen straathoekwerker en gast sterker te maken.

“In een eerste project zijn we samen met Kris (straathoekwerker in de Anneessenswijk) en Arana (Nu CAW Mozaiek) met een aantal gasten uit dezelfde wijk de Ardennen in getrokken. Vier dagen in een tent. Dat was leuk maar afzien. We hadden heel veel dingen gepland en konden maar de helft van het programma uitvoeren, maar dat was voldoende. We waren voornamelijk bezig met overleven: wij als werkers tussen de gasten en de gasten in het bos (lacht). We bouwden shelters, vlotten en maakten samen eten. Op een bepaald moment trokken we met dat vlot de Semois op. We hadden dat natuurlijk via een touw beveiligd aan een boom, maar wat we op voorhand niet ingeschat hadden, was dat vanaf het moment dat het touw strak trok, het touw het vlot onder water trok. En dat terwijl er nog een gast op het vlot zat te brullen!”

Hoewel er in het begin voornamelijk met groepen gasten uit dezelfde wijk gewerkt werd, ontstond steeds meer de overtuiging dat het beter was om met gemixte groepen te gaan werken. Goede groepen werden groepen met een mix van geslachten, landen van herkomst, wijken en kleur.

“Het voordeel van gemixte groepen is dat er zich nog geen groepsdynamiek gevormd heeft. Er is nog geen leider en er zijn nog geen volgers. Er is nog geen eenheid in de groep en ze kunnen zich dus ook nog niet tegen je afzetten. Ze zijn zelf nog op zoek naar een plaats in de groep. Als je vertrekt met allemaal gasten van dezelfde wijk is er al een alfamannetje: heb je die tegen je, dan mag je het wel vergeten voor de rest van de week want de anderen zullen hem volgen.”

Naast deze groepsprojecten werden er ook samenwerkingsverbanden opgezet met bijvoorbeeld het opleidingsteam van JES voor meer arbeidsgerichte trajecten met gasten. Heel veel jongeren die bij straathoekwerk terechtkomen hebben immers hun diploma niet behaald en/of missen de aansluiting met de arbeidsmarkt. Door hen inzicht te geven in hun eigen competenties en talenten, wilde straathoekwerk hun positie op de arbeidsmarkt versterken. Een eerste van die projecten was Focus1825, een traject waarbij jongeren gedurende een week verschillende ateliers en vormingen kregen om toe te werken naar een eigen eindproject.

Op het einde van de week moesten de jongeren hun project voorstellen voor een jury. Eigenlijk waren dat gewoon JES-medewerkers maar we bliezen dat natuurlijk een beetje op. Ik heb het altijd jammer gevonden dat er geen geld was om de projecten van de gasten ook effectief uit te voeren. Het was leuk geweest moest je kunnen zeggen: het beste project wint 2000 euro voor de uitvoering.

Focus1825 paste perfect in het competentiedenken van JES. Ik heb daar altijd een dubbel gevoel bij gehad. Je moet met die gasten geen ellenlange gesprekken voeren over hun competenties (‘En welke competenties denk je verworven te hebben, beste Achmed?’) Voor begeleiders zelf is het hele competentieverhaal wel echt interessant: Je hebt handvaten om je gasten te observeren, om naar ze te kijken. Terwijl altijd alles onmeetbaar was, biedt het competentiedenken wel houvast in het beschrijven van het gedrag van gasten. Maar het heeft geen nut dat je gasten cv’s leert schrijven en motivatiebrieven leert opstellen als de basisvoorwaarde voor werk niet vervuld is: gemotiveerd zijn. Die gasten moeten vooral zelfvertrouwen kweken, steviger in hun schoenen staan. Heel veel van het gedrag dat die jongeren vertonen, is gewoon onzekerheid. Die zijn gewoon niet content met wie ze zijn. En begrijpelijk ook, als je zelf gedurende 5 jaar niets doet, is je eigenwaarde ook niet echt hoog, toch?! Daarom zijn we ook meer gaan inzetten op projecten waardoor gasten terug zelfvertrouwen kunnen op-

bouwen en een goed gevoel over zichzelf krijgen.”

Trial & error

Naast de projecten die wel ontwikkeld werden, waren er natuurlijk ook heel wat halve experimenten en hele ideeën die nooit tot uitvoer zijn geraakt. Zo was er bijvoorbeeld het plan om in het Dauwpark in Anderlecht een zelfde project te ontwikkelen als in het Bonneviepark en de gasten in te schakelen om het park op te ruimen. Ook het project Petit Boulot had er anders kunnen uitzien. Initieel was het de bedoeling om elke dag met de jongeren op een andere werf te werken: kelders ontruimen, mee timmeren aan een boot, de bollen van het Atomium wassen, etc. Of nog, Waterl’eu, een project waarbij het de bedoeling was om een zeiltocht te ondernemen met jongeren.

“We zijn daar met veel moed aan begonnen, maar kwamen al heel snel tot de conclusie dat eigenlijk zo goed als niemand van die gasten kon zwemmen. En zwemmen is wel redelijk essentieel om aan een zeiltocht te kunnen beginnen. Ik heb die gasten dus allemaal leren zwemmen. Wekelijks gingen we naar het zwembad. Daarna is die groep een beetje uit mekaar gevallen. Van de zeiltocht is nooit iets in huis gekomen. Veel van de gasten waren toen ook betrokken bij een project van De Vaartkapoen waarbij ze betaald werden voor vrijwilligerswerk. Zodra gasten ergens geld kunnen verdienen, ben je ze kwijt in de vrije tijd natuurlijk.

Maar de experimenten en het ‘trial-and-error-gewijs’ projecten proberen op te zetten is echt wel het leuke aan de job. Ik heb op JES altijd veel vrijheid gehad om te proberen en te zien wat er gebeurde en of iets werkte. Daar tegenover staan dan wel de vele tegenslagen, het weinige resultaat, de uitzichtloosheid.

Aanspreekpunt voor miserie

Naast de ontwikkeling van allerlei projecten is ook de ontwikkeling van een begeleiderstijl- en houding erg belangrijk. Elke groeps- of jeugdwerker heeft

“Heel veel van het gedrag dat die jongeren vertonen, is gewoon onzekerheid. Daarom zijn we ook meer gaan inzetten op projecten waardoor gasten terug zelfvertrouwen kunnen opbouwen en een goed gevoel over zichzelf krijgen.”

een eigen aanpak om met gasten om te gaan.

“Ik heb nooit een vaste gesprekstechniek gehanteerd, ben altijd gewoon mezelf geweest en heb vanuit een oprechte interesse met gasten gebabbeld. Als we bijvoorbeeld ergens in een bos aan het wandelen waren, zorgde ik ervoor dat ik met alle gasten een individueel gesprek had. Voor hen zijn dat informele babbels, terwijl die babbels voor jou als begeleider wel formeel zijn. Gasten moeten ook niet het gevoel krijgen dat ze voortdurend worden gescreend of ingeschaald. Ik denk dat het daarom vaak wel goed boterde met de gasten, omdat ik oprechte interesse toonde.

Het moeilijke is wel: je werkt met groepen maar in die groepen zitten individuen. In de fond is het nooit de bedoeling geweest dat je als groepswerker ook aan individuele begeleiding doet. De straathoekwerker moest het aanspreekpunt voor miserie blijven. Maar automatisch doe je dat toch. Je creëert een vertrouwensband met gasten en die komen dan toch met hun problemen bij jou aankloppen. Maar individueel werk met groepswerk combineren is niet evident en niet ideaal.

Ik heb ook nooit schrik gehad van de jongeren. Ik kon op tijd en stond gewoon zeggen: ‘Doe eens normaal. Studeer

hard. Doe je best. Dat is de enige manier om hier uit de miserie te geraken. Door hier op straat rond te hangen en de grote man uit te hangen ga je er niet komen.’ Ik vrees dat het daar bijvoorbeeld misloopt in het onderwijs. Veel leerkrachten zijn niet vertrouwd met de Brusselse context, met de situatie van de jongeren en weten niet altijd met hen om te gaan of hen ‘een juiste stamp onder hun kont te geven’.”

Toenemende druk

De context waarin de jongeren opgroeien is niet evident. In de wijken waar het straathoekwerk actief is, is de (jeugd) werkloosheid torenhoog, de schooluitval groot, het gemiddeld inkomen laag, de kwaliteit van huisvesting vaak erbar-melijk.

“Er zijn gasten die heel wat in hun mars hebben, maar die vaak al veel kansen verspeeld hebben door af te haken op school. Een deel van die verantwoordelijkheid ligt bij het onderwijs, maar evenzeer bij de ouders, de wijk en de peergroup. Vaak worden ze te weinig gestimuleerd om te presteren en kennen ze ook weinig succesvolle voorbeelden. Veel ouders zijn zelf werkloos en regelmatig zit een van de oudere broers in de gevangenis. Daarnaast is ook de druk van de vrienden bijzonder nefast.

Als heel veel van je peers al hebben afgehaakt op school, waarom zou jij er nog blijven zitten? Die gasten fnuiken onder mekaar ook elke ambitie: ze halen mekaar vaak naar beneden in plaats van mekaar te steunen.

Er is ook een toenemende druk om die gasten toe te leiden naar de arbeidsmarkt, terwijl dat vaak niet de oplossing is. Nogmaals, gasten cv's leren opmaken heeft geen zin als ze nog lang niet klaar zijn voor de arbeidsmarkt. Je moet ze eerst zien te motiveren. Nu, er zijn heel veel foute keuzes gemaakt in het verleden, en niet alle foute keuzes kunnen worden rechtgetrokken door een beetje jeugdwerk. De 5 blokken bijvoorbeeld, daar wonen een hele hoop arme en vaak veel te grote gezinnen in slechte appartementen samen. Dat kan je niet rechtekken. Daar kan je als jeugdwerker niets aan doen. Het enige wat je kan proberen is de jongeren te motiveren en te enthousiasmeren, hen een beetje ‘joie de vivre’ mee te geven en hopen dat het goed komt.“

Ik kon op tijd en stond gewoon zeggen: ‘Doe eens normaal. Studeer hard. Doe je best. Dat is de enige manier om hier uit de miserie te geraken. Door hier op straat rond te hangen en de grote man uit te hangen ga je er niet komen.’

TIJDSLIJN

2014

Ik help mijn buren

Samen met de jongeren worden kleine klusjes opgeknapt in de appartementen van de bewoners van de 5 blokken (zie ook 2x groepswork 2x anders)

Opstart groepswork Saint-Rémy (zie ook 2x groepswork 2x anders)

Wijkanimateur

Vormingen georganiseerd in samenwerking met het Brussels jeugdwerkteam en begeleiders van jongeren uit het deeltijds onderwijs. Het doel van deze opleiding was het uitbreiden van de vrijwilligersvijver voor de avontuurlijke activiteiten van JES vzw. Zeven jongens en drie meisjes kregen een week lang vorming in de Ardennen. Aan de hand van voor klimactiviteiten en mountainbiken werd op een ervaringsgerichte manier een begeidershouding en organisatieskills bijgebracht. Na elke activiteit hielden we groepsvaluaties en werd er een persoonlijk gesprek gevoerd in functie van hun leertraject. Als vervolgtraject stelden we de jongeren voor om vrijwilliger te worden.

Dublin: Survival in the city

Een kerngroep vrijwilligers uit verschillende deelwerkingen, waaronder straatwerk, kregen de kans om via Erasmus+ een internationale uitwisseling op poten te zetten. Survival in the city: tien Brusselse en tien Ierse jongeren deelden afwisselend elkaars leefwereld in respectievelijk Brussel en Dublin.

Individuele trajecten

Naast de groepstrajecten gingen de groepsworkers ook met enkele jongeren op pad, om ze zo tot rust te laten komen weg van de dagelijkse drukte. In dat kader werd de Farmhouse, de serre van Parckfarm vzw in het nieuwe Molenbeekse L28park gebouwd, en gingen we klusjes uitvoeren op de Neerhofboerderij.

Opstart Petit Boulot

Renovatieproject in samenwerking met de Brusselse Haard en Projet de Cohesion Sociale Rempart des Moines aan de 5 blokken. Samen met gasten werden de gangen geschilderd en kleine renovatiewerken uitgevoerd.

Planneessens

Voorloper van Petit boulot waarbij oude meubels werden omgetoverd tot nieuwe stukken.

Breakdance

Dit groepswork omkaderde een aantal jongeren zonder papieren die aan breakdance wilden doen. Ze kregen een zaal op JES ter beschikking en kregen ondersteuning van de groepsworker.

Opstart voetbalprojecten BXL R CUP

Oprichting van voetbalploegen die deelnamen aan de dochtercompetitie van de Homeless Cup.

2012

2011

2010

Opstart PIG

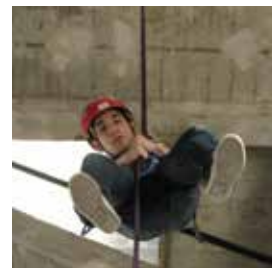
Het Intergenerationeel Project draait vooral om het intergenerationeel samenleven te versterken aan de hand van leuke vrijetijdsactiviteiten met kinderen, jongeren en ouderen aan de 5 blokken. De activiteiten worden gepland en begeleid door de jongeren, de groepswerker zorgt voor gepaste vorming en ondersteuning.

Opstart Focus1825

Focus1825 startte als een screeningsweek van werkloze jongeren, maar evolueerde naar een project waarbij in een zo heterogeen mogelijke groep wordt samengewerkt. De jongeren gaan nieuwe uitdagingen aan en er wordt gesleuteld aan hun zelfvertrouwen en aan hun samenwerkingsskills.

Festival Kanal

In het kader van Festival Kanal werden er wandelingen georganiseerd die gegidst werden door jongeren uit de buurt (laag Molenbeek) gebruik makend van levende boeken. Daarin drukken merkwaardige mensen hun stempel op een bepaalde buurt en lichten ze hun leven en/of werking voor 'toeristen' toe.

2009

foto p.18

Opstart Waterl'eau

Oorspronkelijk gefocust op het thema water met o.a. zwemlessen. Later werden verschillende trajecten en activiteiten opgezet (bvb. speleobox, Via Ferrata, team-buildings) met als overkoepelend doel het verbeteren van de maatschappelijke positie van jongeren die nergens nog aansluiting vinden en vaak moeite hebben om 'het hoofd boven water te houden'.

2008

De Bos in

Twee organisaties in het Brusselse, JES vzw en Arana, slaan de handen in elkaar met als doel een traject te doorlopen met een groep jongeren en dit gedurende een paar maanden. Het doel? Samen, als groep en door middel van participatie, op vierdaagse gaan in het verre Herbeumont, aan de oevers van de Semois.

Een week ...

Maandag 10u: Werkbespreking met mijn coördinator Thomas tijdens een wandeling door de wijk.

Maandag 14u: Een toevallige ontmoeting aan de vaste snackbar van de jongeren uit de wijk.

Zondag 19u: Activiteit gepland met de gasten. We gaan kijken naar het spektakel "Roi des Belges". Net voor het optreden kregen we de kans de artiesten te ontmoeten.

Dinsdag 10u: Teamvergadering met de collega's van het straat-hoekwerk.

Woensdagavond 19u: Ik ga nog even langs bij de jongeren op café, voordat ik naar huis ga.

in Kuregem

Donderdagmiddag 12u: Ik en mijn fantastische collega Vera. Nog één foto voor we gaan eten.

Donderdag 15u: Ik heb een afspraak met de jongeren op JES voor een infomoment over de vorming preventiemedewerker.

Donderdagvoormiddag 11u: Tijdens mijn vaste toer in de wijk ontmoet ik Kamal, één van de gasten die ik al een tijd begeleid.

Vrijdag 14u: Ik ga nog eens langs het Raadsplein om deze jongeren te zien.

Vrijdag 15u: Toevallig kom ik ook mijn wijkcollega's tegen. Zij zijn actief als animatoren in de wijk.

*Sinds december 2015 zijn Brahim en Vera aan de slag als
straathoekwerker in Kuregem.
Selfiegewijs nemen ze je mee doorheen de wijk.
Ready, set, go...*

Spreken is zilver, zwijgen is goud. De evenwichtsbalk van deontologie.

Straathoekwerkers kennen de buurt en haar bewoners op hun duimpje. Wat doen ze echter met hun archief aan weetjes? Hoe gaan ze zelf om met de informatie die ze ontvangen? Valt deze menselijke encyclopedie te raadplegen? Mogen straathoekwerkers hun informatie zomaar delen? Aan de hand van enkele quotes van onze straat-hoekwerkers bieden we een inkijk in de straat-hoekwerkdeontologie.

Het antwoord is duidelijk: neen, informatie delen mag niet. Straathoekwerk heeft een duidelijk omschreven deontologie waarin ook het beroepsgeheim vervat zit. Dat deontologisch kader is een leidraad voor de straathoekwerker, maar dat wil niet zeggen dat alles daarmee duidelijk is. Zo is het beroepsgeheim bijvoorbeeld bijna absoluut en dat kan botsen met de normen en met de waarden van de werker in kwestie. Naast kwesties rond deontologie is dus ook ethisch handelen een belangrijk issue.

First things first

De basis van het straathoekwerk is emancipatorisch werken op de vraag en op het ritme van de gast. Dat betekent dat we respect hebben voor de keuzes van gasten, en dat we hun verantwoordelijkheid erkennen. Er zijn geen vooropgestelde trajecten of doelstellingen. We leggen gasten niets op en handelen enkel op hun vraag. Hun keuzes staan centraal, wij ondersteunen hen in de weg die ze willen bewandelen. Die weg kan lang zijn, want werken op het ritme van de gast betekent vaak veel geduld uitoefenen. Eén, twee of drie keer niet komen opdagen op een afspraak, het is zo goed als dagelijkse kost.

Een straathoekwerker bouwt een professionele relatie op met zijn gasten.

Dat betekent ook dat hij zichzelf bekend maakt als werker zodra er een relatie wordt aangegaan. Vaak starten beginnende straathoekwerkers met een halfjaarlijkse observatieperiode: ze leren de wijk kennen, leren gasten kennen, proberen de verschillende dynamieken bloot te leggen, etc. In die periode is er weinig tot geen contact met gasten. Komt dat contact er toch na verloop van tijd, dan meldt de werker dat hij werker is: hij is geen vriend, geen toerist, geen nieuwe bewoner. Echter: voor veel gasten is het onderscheid tussen een professionele en gewone relatie soms moeilijk te maken. Zeker wanneer er een intense vertrouwensband is opgebouwd.

“Soms ga ik op vrijdagavond iets drinken met een gast, maar die wil dat dan elke week doen. Dat hoeft voor mij niet. Ik ben voor hem zijn beste vriend.”

Soms is een professionele relatie ook niet mogelijk of kan een werker niet ingaan op een bepaalde hulpvraag. Dit kan

te maken hebben met de doelstellingen en met het beleid van de organisatie, de professionaliteit van de werker, de eigen deskundigheid en de persoonlijke ethiek. In dat geval moet de werker de gast doorverwijzen naar een andere instantie.

Spreken is zilver, zwijgen is goud

Vertrouwen is het belangrijkste werkinstrument van een straathoekwerker. Alles wat een gast met een werker deelt is strikt vertrouwelijk en wordt slechts in een aantal uitzonderlijke gevallen doorgegeven aan derden. Als een gast of andere mensen omwille van een gast in groot gevaar verkeren, kan een straathoekwerker wel straffeloos het beroepsgeheim verbreken.

In alle andere gevallen heeft de werker een absolute geheimhoudingsplicht en valt hij onder artikel 458 van het strafwetboek dat stelt: *“Geneesheren, heilkundigen [...] en alle andere personen die uit hoofde van hun staat of beroep kennis dragen van geheimen die hun zijn toevertrouwd, en deze bekendmaken buiten het geval dat zij geroepen worden om in rechte getuigenis af te leggen en buiten het geval dat de wet hen verplicht die geheimen bekend te maken, worden gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en met geldboete van honderd tot vijfhonderd frank.”*

“Ons werk is gebaseerd op vertrouwen. Als ik ooit naar de politie stap, dan ben ik alles kwijt.”

Er schuilt echter wel een addertje onder het gras: sommige straathoekwerkers werken immers voor de gemeente en kunnen dus ook onder de ambtelijke aangifteplicht vallen. Die aangifteplicht stelt dat *“iedere [...] ambtenaar, die in de uitoefening van zijn ambt kennis krijgt van een misdaad of een wanbedrijf, verplicht is daarvan dadelijk bericht te geven aan de procureur des Konings [...] en aan die magistraat alle desbetreffende inlichtingen [...] te doen toekomen”*

Welke van de twee bovenstaande artikels primeren, hangt dus af van de rechter. Het is dan ook enkel een rechter die

hier uitspraak over kan doen. Dat wil weliswaar niet zeggen dat straathoekwerkers soms toch door politie of justitie onder druk mogen gezet worden om informatie door te geven.

De vertrouwelijkheid geldt natuurlijk niet enkel naar politie en justitie toe, maar ook naar andere organisaties, naar de eigen organisatie en de eigen collega's toe. Zo worden er in teamvergaderingen nooit namen genoemd. De vaakst voorkomende zin tijdens een vergadering is dan ook waarschijnlijk: “ik heb een gast die...” Een werker mag wel info bijhouden over gasten die relevant zijn voor de professionele relatie. De meeste straathoekwerkers houden bijvoorbeeld een dagboek bij.

“Bij het neerschrijven van onze verhalen moeten we eveneens opletten. Ik heb een dagboek en schrijf de verhalen ook over op de computer. Natuurlijk mag ik niet letterlijk publiceren wat er gebeurd is. Daarom

verander ik details in het verhaal zoals namen, aantal gezinsleden...”

De moraal van het verhaal

De deontologie van het straathoekwerk is een leidraad, een kader. Echter, in hun dagelijkse praktijk worden werkers geconfronteerd met verschillende keuzes die een invloed zullen hebben op het leven van hun gasten. Keuzes die soms in strijd zijn met de waarden en normen van de werker zelf. Keuzes die botsen op of over de grens van de werker gaan. Er is geen duidelijk te volgen procedure. De werker zal altijd binnen de lijntjes van het deontologisch kader tekenen, zij het met een persoonlijk kleurenpalet. De invulling van moraliteit ligt echter bij elke werker anders.

Voor meer info over deontologie en ethiek in het straathoekwerk: www.kennisplein.be

Van kleverige trappen naar het groene geitenparadijs

De trappen van de beurs stralen hun laatste restjes warmte uit. De zon zakt langzaam weg tussen de hoge gebouwen en vanachter omhooggeschoven zonnebrillen verschijnen troebel blinkende oogjes. We zitten er al een tijdje en de windloze dag houdt ons gevangen in een wolkje dat geurt naar verschaald bier en goedkope hash. Het zonnetje heeft behoorlijk wat volk naar buiten gelokt en de bovenste trappen waar de duistere deeltjes gebeuren, zitten aardig vol. Ik zit naast H. die laat zijn ideeën weer de vrije loop, hij is een onuitputbaar vat vol creatieve spinsels.

Vorige week toonde hij me nog een tekening van een vernuftig systeem om zijn palletbed richting plafond te hijsen en zo meer plek te hebben in zijn toekomstige studio. En nog geen maand geleden toonde hij me de plek waar hij een tuinhuis aan het bouwen was van gevonden materialen.

Daar waar voor sommigen leven op straat een vagevuur is, waar ze zeer snel door verteerd worden, zijn er anderen die zelfs na ettelijke jaren nog geen blaartje vertonen. Ze zwemmen doorheen hun natuurlijke habitat, hun zwerterige lijven af en toe afspoelend in verkoelende fonteintjes. H. is zo iemand. Zijn moeilijke leefomstandigheden zetten geen domper op zijn levensvreug-

de maar doen zijn rusteloze hoofdje honderden ideeën spuien. Gesprekken met hem zijn soms wel bizar, het is een beetje als de beklimming van een beregende bergwand, goed kijken waaraan je je het best kan omhoogtrekken terwijl je de glibberige plekjes voorzichtig voorbij schuifelt.

“Daar waar voor sommigen leven op straat een vagevuur is, waar ze zeer snel door verteerd worden, zijn er anderen die zelfs na ettelijke jaren nog geen blaartje vertonen.”

“Da’s waar, ik moest je nog iets laten zien.” Vanuit zijn zwarte tas tovert hij een verfomfaaide foto tevoorschijn. “Wat denk je hiervan?” Ik zie een dorre zandvlakte onder een schroeiende zon. Enkele halfvergane paaltjes bakenen een terrein af waarop een mager geitje verveeld op een twijgje knabbelt. “Mijn erfenis, gekregen van een oom in Tune-

sië.” “Is die geit dan ook van u?” “Wat kan mij die fucking geit schelen man! Ik ben nu grootgrondbezitter! Er is wel een klein probleempje... Ik mag het niet verkopen maar zal er moeten gaan wonen.”

Ik kijk nog eens naar de foto en zie een dorre troosteloze vlakte, geen streepje groen te bespeuren en, ik denk, een geit die dagelijks tot de grote geitengod bidt om haar mee te nemen naar het groene geitenparadijs.

Maar ik weet dat H. iets anders ziet, hij ziet zijn uitgestrekte olijfbos plantage met een weide vol mekkerende geitjes en in de verte zijn zelf opgetrokken boerderij. Ik vervloek binnensmonds mijn cynisme en vraag hem of hij dan in Tunesië gaat wonen, een land dat hij enkel kent van vakanties. Hij is er nog niet helemaal uit maar ik merk wel dat zijn ideeënfabriek op volle toeren draait. We nemen afscheid, en terwijl ik hem zie verdwijnen in de ondergaande zon, hoop ik dat hij binnen een paar jaar zit te genieten van een weidse vista over zijn domein in plaats van het troosteloze staren naar kleverige trappen.

Tom

Tom kent als straathoekwerker de Beurs en de grote stations als zijn broekzak. Al 13 jaar werkt hij met punkers, daklozen en gebruikers.

Wachten op Godot

Hoe maak je het beste van elke situatie? Waar vind je eten en slaappleatsen? Welke keuzes maak je best met beperkt geld? En hoe overleef je een aantal wachtzalen? De straathoekwerkers nemen je mee naar de onderkant van de samenleving en doen hun arsenaal aan tips & tricks uit de doeken. Sommige praktisch, andere poëtisch, maar allemaal even inzetbaar.

Deel 2: de wachtzalen.

DE WACHTZALEN

Ziekenhuiswachtzalen

Bestaat er een plaats waar het lijkt op de tijd stilstaat? Een donkere plaats waar oorzaak en gevolg niet meer op elkaar volgen? Een alles op een kleurloze manier onaangenaam is? Bestaat die plaats, zoals beschreven in de boeken van Kafka of in de conversaties over Godot, dan echt? Straathoekwerkers aller landen hebben haar na lang zoeken ontdekt. Dit Mordor van verveling is zo reëel als jij en ik. Ze draagt ook een naam die zo goddeloos is als haar reputatie: “De ziekenhuiswachtsaal”.

Vroeg of laat zit je daar dan toch. Je neemt plaats om ook op jouw beurt te zitten wachten en te starren naar het scherm met de nummertjes. Verlangend naar het moment dat jouw nummertje verschijnt. Je ticketje klaar, gevangen in je zweterige worstenvingers. Uiteindelijk komt dan toch jouw nummer aan bod, begeleid door een jingle die je doet rechtveren als een herboren christen en je net geen “Hallelujah!” doet uitschreeuwen.

Het spreekt voor zich dat straathoekwerkers hier regelmatig zitten. Veel van onze gasten hebben zware gezondheidsproblemen die het advies van een specialist vragen. Straathoekwerkers gaan dan mee, immer klaar om belangen te behartigen of de symptomen te vertalen. Tijdens die periode hebben we gemerkt dat er een paar constanten zijn die doorheen de Brusselse ziekenhuizen bestaan. Deze problemen gaan niet zomaar verdwijnen, maar er zijn wel een aantal zaken die je kan doen om je wachtturen dragelijker te maken. Een kleine selectie:

Warmte

Wachtzalen in ziekenhuizen zijn altijd uiterst warm. Vermoedelijk wil het technisch personeel je de volledige ziekenhuiswachtsaalervaring geven,

dus zetten ze de thermostaat op “ongemakkelijk-en-verstikkend-warm”. Een ziekenhuisbacterietje iemand? Dit soort warmte moet je ervaren om ze volledig te vatten. Het is een warmte die, zelfs als het buiten stenen uit de grond vriest, toch nooit echt aangenaam aanvoelt. Bij aankomst in de wachtsaal gulpt ze je in het gezicht en nestelt zich dan ter hoogte van je borstkas om zo elke vorm van comfortabele gewaarwording uit te sluiten. Daar komt dan nog bij dat straathoekwerkers hier extra gevoelig voor zijn omdat ze tijdens de koude maanden extra veel laagjes aan hebben om zich tegen de koude te beschermen. *Wat kan je doen?* Je zit in een ziekenhuis, dus je schroom kan je best buiten laten. Doe je jas, je trui, je handschoenen, je sjaal, enz. uit! Ga zo verder tot bij je T-shirt. Wil je het nog wat extra aangenaam maken? Doe dan ook je schoenen uit. Je zal merken dat je je meteen een stuk beter en comfortabeler zal voelen. Denk ook na over stockage. Steek je overbodige kledij in je rugzak of plooi ze op zo’n manier op dat wanneer het jullie beurt is, je onmiddellijk je spullen kan pakken en meelopen. In het kabinet van de dokter is meestal plaats genoeg om je spullen te leggen. Zorg er ook voor dat je zakken leeg of gesloten zijn, zodat je niks verliest.

Hydratatie

Het is in deze onaangename omgeving belangrijk om goed gehydrateerd te blijven. Veel straathoekwerkers hebben zelf water in een flesje bij. Drink voldoende en kijk uit naar kranen in de toiletten voor een gratis *refill*. Ben je je fles vergeten? Geen probleem. In sommige ziekenhuizen staan er drinkfonteintjes (soms met extra gekoeld water). Indien dit niet voorzien is, schaam je dan niet om iemand van het personeel aan te spreken met de vraag waar je een glaasje water kan krijgen. Als ze twijfelen om je te helpen, veins dan een appelflauw-

te of zeg dat je je niet goed voelt. Kleine upgrade bij deze tip: Verveel je je extreem, ben je onheus bejegend, of wil je een kleine – maar substantiële – bijdrage leveren aan de klassenstrijd? Laat die hard werkende verplegers en verpleegsters met rust en vraag dit dan aan een dokter (liefst een zo *uptight* mogelijke versie). Weigert deze? Maak een kort-door-de-bocht-verwijzing naar zijn eed van Hippocrates, kijk naar zijn/haar reactie en geniet ervan. Plezier gegarandeerd.

Speel het Spel

Wachtzalen hebben hun eigen cultuur en systeem. Het is belangrijk om je deze zo snel mogelijk eigen te maken. Dit is belangrijk omdat je dan zeker bent dat je, al dan niet snel, aan de beurt zal komen.

Wat kan je doen? Wanneer je binnenkomt, kijk dan of er ergens een ticketverdelers staat. Bijna alle wachtzalen werken met het nummersysteem. Het is op zich geen slecht systeem, integendeel. Op die manier weet iedereen hoe lang ie nog moet wachten. Wanneer je het apparaat hebt gevonden, kijk

dan altijd goed rond voor je een nummertje neemt. Het gebeurt soms dat mensen niet op hun beurt kunnen wachten en hun ticketje ergens in de buurt achter laten. Als je geluk hebt, vind je een ouder nummertje, dat nog niet aan de beurt is gekomen, en moet je minder lang wachten.

Als je het ticketje met het nummertje hebt, steek het dan goed weg. Wanneer je je ticketje kwijt speelt, moet je terug achteraan aansluiten. Dit lijkt misschien triviaal, maar dat is het alleen tot je het een keer echt hebt meegemaakt.

Help andere patiënten die aankomen. Maak ze wegwijs in het ticketsysteem. Dat beetje solidariteit is op zichzelf al waardevol, maar het kan ook handig zijn voor die keer wanneer je zelf, of de andere wachtende patiënten, onheus bejegend wordt. Vergeet niet: samen sta je sterk.

Entertainment

Verwacht niet dat er voldoende entertainment voor handen is in de wachtzaal om de hele wacht-

periode te overbruggen. Vaak liggen er tijdschriften, een hele stapel zelfs, maar die zijn zelden van enige kwaliteit. Het gaat dan over bladen van drie, vier jaar geleden, in slechte staat en totaal verouderd. Soms moet je meer dan een uur wachten, en je kan moeilijk de hele tijd voor je uitstaren.

Wat kan je doen? Eerst en vooral kan je met je gast praten. Dit zijn voor straathoekwerkers belangrijke momenten. Het is op deze dode en ongedwongen momenten dat je gesprekken kan voeren die bijdragen aan de opbouw van een stevige vertrouwensrelatie met je gast. Vraag over zijn/haar jeugd, toekomstplannen, favoriete muziek, favoriete eten... Voor je het weet is het jullie beurt. Soms hebben gasten (of jijzelf?) geen zin om te praten. Het heeft geen zin om te forceren, dus voor zulke momenten kies je voor een zelf meegebrachte krant of boek. Maak het je zo comfortabel mogelijk. Deel de verantwoordelijkheid om af en toe te kijken of het jullie beurt is, en verdwijnt in je leesvoer.

Besluit:

Ziekenhuiswachtzalen zijn nooit een fijne plaats om te toeven. Weet dat je er geconfronteerd zal worden met heel wat oncomfortabele toestanden. Blijf echter niet bij de pakken zitten: er bestaan voldoende mogelijkheden om dit draaglijk te maken. Heb geen schroom, pas ze toe en maak het beste van de situatie.

Bureau voor juridische bijstand

Elke dag is hier permanentie vanaf 8.30u. Het is best om reeds om 7.30u ter plaatse te zijn.

Met een beetje geluk heeft iemand spontaan een lijst opgesteld van de volgorde van aanwezigheid. Het is echter niet altijd duidelijk wie eerst aanwezig was en dat creëert conflicten en vechtpartijen. Een veiligheidsagent houdt de wacht en deelt het beperkt aantal volgnummers uit.

Vervolgens mag je naar de eerste verdieping. Daar is een warme wachtzaal met een laag plafond. De kunststof stoelen maken er een kleurrijke omgeving van. Door het lange wachten en door de warmte kan je er makkelijk een dutje doen, maar vergeet niet af en toe te kijken naar het volgnummer op het elektronische bord.

Als je aan de beurt bent, dan moet je naar een tussenbureau waar iemand je documenten controleert. Het belangrijkste is dat je kan bewijzen of je recht hebt op een pro-Deadvocaat. Dit wil zeggen: zorg voor een bewijs van gezinssamenstelling en een uittreksel van je maandelijks inkomen. Heb je recht op een pro-Deadvocaat? Dan krijg je een nieuw volgnummer op een gekleurd kaartje. Nu duurt het niet lang meer, meestal word je binnen het kwartier bij de advocaat geroepen, in een bureau met 3 advocaten wordt er onderling beslist wie je zaak wil pleiten.

Wachtzaal OCMW

De sfeer in deze wachtzaal is zoals in veel wachtzalen te omschrijven als "ongezellig". Als je naar de permanentie moet gaan dan schuif je best al om 7u aan.

De deuren van het OCMW gaan om 8u open. Op drukke dagen is het mogelijk dat er zo veel volk is dat laatkomers (de mensen die aanschuiven vanaf 7.30u!) geen ticket meer kunnen bemachtigen. De moeilijkheid is dat je dit nooit op voorhand weet.

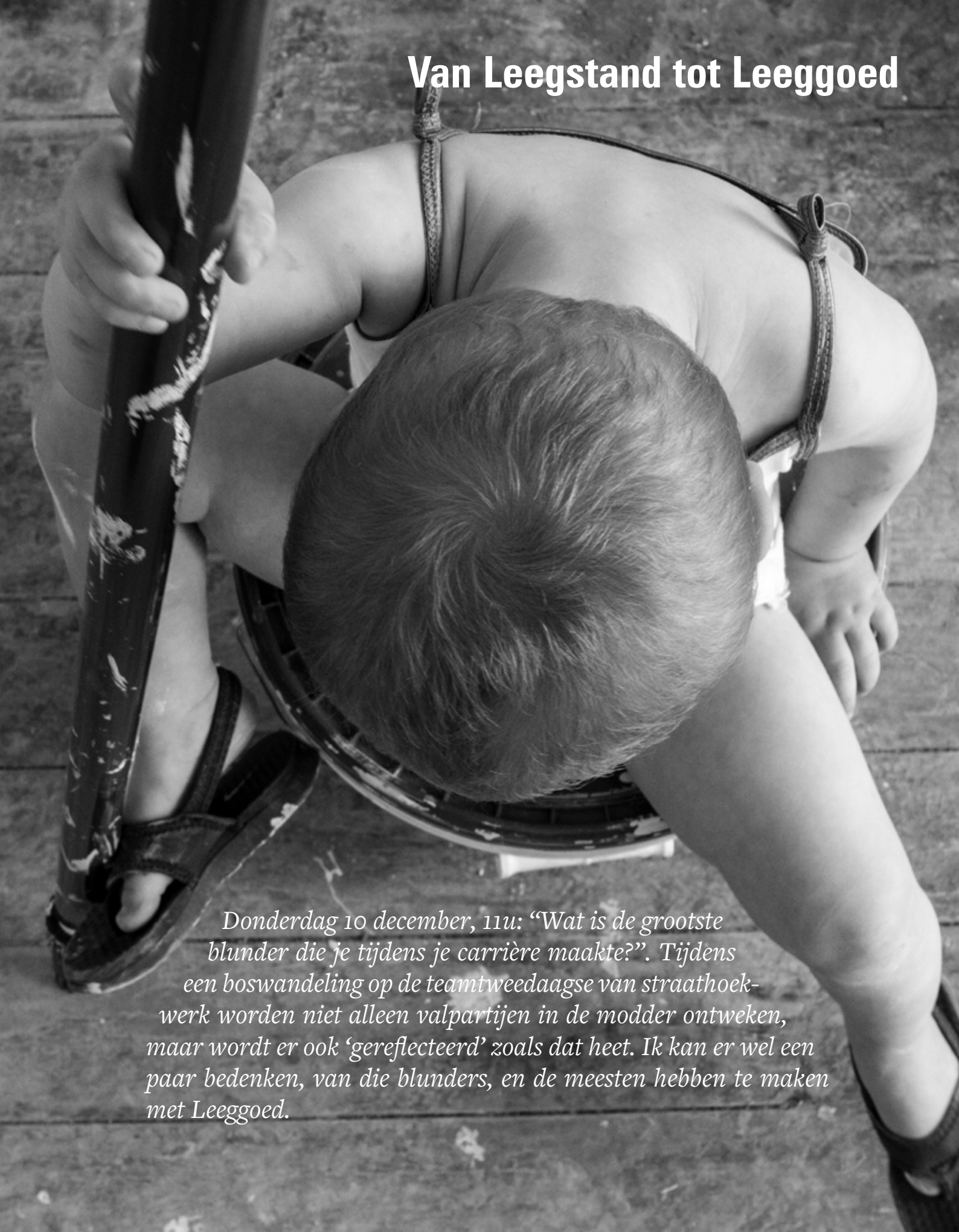
Om 8u gaan de deuren open en op één rij wordt er dan plaatsgenomen in de wachtzaal, op de zitbanken in de vorm van een cirkel of van een spiraal. Vervolgens mag de eerste naar de onthaalbalie waar hij of zij indien nodig een ticket krijgt om een sociaal assistent te zien. Telkens als een persoon naar de onthaalbalie gaat komt er een plaats vrij op de "spiraalbank" en wordt er verder opgeschoven. Het is een soort stoelendans. Het voordeel van dit systeem is dat er een zekere structuur in zit en dat je een overzicht hebt over je plaats in de rij.

Heb je echter pech dan kan het zijn dat men plots roept dat alle tickets op zijn en dat je morgen moet terugkomen. Dan heb je dus voor niks van 7.30u tot 9.30u gewacht.

In dit geval raad ik je aan om de volgende keer al om 6.30u aanwezig te zijn.

Iedereen heeft recht op een aanvraag voor OCMW-uitkering, tenminste degenen die vroeg genoeg opstaan...

Van Leegstand tot Leeggoed

Donderdag 10 december, 11u: “Wat is de grootste blunder die je tijdens je carrière maakte?”. Tijdens een boswandeling op de teamtweedaagse van straathoekwerk worden niet alleen valpartijen in de modder ontweken, maar wordt er ook ‘gereflecteerd’ zoals dat heet. Ik kan er wel een paar bedenken, van die blunders, en de meesten hebben te maken met Leeggoed.

Te snel ingegrepen, te laat ingegrepen, niet ingegrepen, op een foute manier ingegrepen. Werken met mensen op een participatieve manier is niet evident. Mensen in een precare situatie hun eigen huisvesting en solidaire woonomgeving laten opeisen en creëren is dat ook niet.

Leeggoed is een tijdelijk bezettingsproject waar de participatie van bewoners centraal staat. Zij zoeken zelf naar leegstaande woningen, onderhandelen met de eigenaar, renoveren de woningen, stellen hun eigen leefregels op. De sociale werkers die het project omkaderen, ondersteunen de bewoners in hun keuzes en handelen. De keuze voor een tijdelijke bezetting en vooral de nadruk op participatie zorgt er enerzijds voor dat de bewoners een gevoel van eigenaarschap over het project ontwikkelen, anderzijds dat de sociale werkers voortdurend het eigen (pedagogisch) handelen in vraag stellen.

Aftasten en onderhandelen

Bewonersvergadering, 18u: M kondigt aan dat ze het project gaat verlaten. L, die met haar een woning deelt, vraagt toestemming aan de andere bewoners om geen nieuwe huisgenoot te nemen. L heeft namelijk drie kinderen die hij

viijftien dagen per maand onder zijn hoede heeft. Een van zijn kinderen heeft geen eigen bed, de andere twee zijn op mekaar gepropt in een kleine kamer. Het appartement is te klein voor twee volwassenen en drie kinderen. Alle bewoners gaan onmiddellijk akkoord. Alle andere ouders met kinderen hebben ook hun eigen appartement. Behalve N. N zegt neen. Gevraagd naar het waarom van zijn weigering geeft hij vage antwoorden. Iedereen weet waarom hij weigert: twee jaar eerder werd zijn broer niet geselecteerd als nieuwe bewoner, L speelde daar toen een grote rol in. Na een halfuur ontwijkende discussie komt het toch op tafel. Wraak. “Mijn broer kreeg geen kamer, dus jouw kinderen ook niet.”

Liefst van al zou mijn reactie dan zijn: “Doet niet belachelijk. Wees niet rancuneus. L krijgt die kamer en voor uw broer zien we wel als er plaats is. Basta. Discussie gesloten.” Dat gaat echter niet. De bedoeling is immers dat de groep zelf tot die conclusie komt, of tot een andere ‘rechtvaardige’ oplossing. Bovendien heeft de ervaring me geleerd dat wat ik logisch of normaal vind, dat niet altijd is voor de bewoners. Normatieve professionaliteit heet dat dan in geleerde termen. Het voortdurend kritisch ter discussie stellen van het eigen

handelen en de eigen normen. Het participatief werken rond tijdelijke bezettingen met mensen in een precare situatie is eigenlijk continu aftasten en onderhandelen over wat aanvaardbaar is: voor het individu, de groep, de werkers en de maatschappij.

Onderhandelingen gaan natuurlijk niet alleen over het groepsdynamische aspect, maar ook over het politieke aspect. Met Leeggoed betreden we immers een grijze zone. Tijdelijke bezettingen zijn niet algemeen aanvaard als ‘normale’ woonvorm. Het staat niet achter in het rijtje naast een sociale woning, eigendom of de private huurmarkt. Werkers en bewoners moesten dus niet alleen met beleidsmakers of eigenaars onderhandelen, maar moesten ook discussiëren met de eigen of andere sociale organisaties over wat degelijke huisvesting inhoudt. Met Leeggoed trachten we op een solidaire en collectieve manier huisvesting te organiseren en dat gaat in tegen de bestaande woonorde die voornamelijk gericht is op individuele eigendom. Volgens onderzoek van het DieGem-project worden “professionals uitgedaagd zich te verhouden tot gangbare opvattingen over de strijd voor het recht op wonen en over duurzaam, kwaliteitsvol en volwaardig wonen. Eerder dan zwart-wit te denken over wat als aanvaardbaar of als

niet aanvaardbaar wordt gezien, verkennen professionals nieuwe handelingsruimte en zoeken ze de grijze zone op tussen de maatschappelijke norm en de realiteit van de mensen die op straat leven of er dreigen terecht te komen”.

Uitsluiting

Met Leeggoed creëerden we een alternatieve vorm van wonen voor een groep mensen die door de traditionele woonorde wordt uitgesloten. Voor die alternatieven eisten we ook erkenning, met succes. De tijdelijke bezettingen zijn inmiddels opgenomen in de Brusselse huisvestingscode. Maar ook daar plaatsen we kritische vraagtekens bij. Immers, in hoeverre kunnen we meegaan met de institutionalisering van een alternatieve woonvorm die voorheen reeds informeel bestond, als we zien dat door die institutionalisering opnieuw

groepen dreigen uitgesloten te worden? In de huisvestingscode is opgenomen dat sociale huisvestingsmaatschappijen akkoorden voor tijdelijke bezetting kunnen afsluiten indien (o.a.) de bewoners ‘desgevallend’ omkaderd worden. In de praktijk zien we dan ook dat mensen die niet omkaderd worden door sociale organisaties niet zelf hun akkoorden voor tijdelijke bezetting kunnen afsluiten, waardoor er dus opnieuw groepen worden uitgesloten van deze alternatieve woonvorm.

Ook binnen de huidige bewonersgroep zelf moeten we aandacht hebben voor uitsluiting. De individuele kosten voor de bewoners om aan het project te kunnen deelnemen zijn zeer laag (ongeveer 65 euro per maand + elektriciteit), maar dat wil niet zeggen dat er onbewust geen andere drempels in het project zijn gesloten. Leeggoed is een participatief

project. Dat wil voornamelijk zeggen dat we van elke bewoner verwachten dat die een bijdrage levert aan het collectief. Maar wat die bijdrage precies is, is niet gedefinieerd. En daar ontstaat dan ook binnen de bewonersgroep vaak discussie over. Sommige bijdragen, zoals participeren in de renovatiewerken of deelname aan de bewonersvergaderingen, zijn erg zichtbaar en tastbaar. Andere bijdragen, zoals een luisterend oor bieden of het contact onderhouden met de burens, zijn dat veel minder. Die onzichtbare bijdragen zichtbaar maken is dan ook erg belangrijk in het project. Of zoals nog blijkt uit het DieGem-onderzoek: “Het gelijkwaardig erkennen van een diversiteit aan mogelijkheden om bij te dragen aan het project is een belangrijke tool om solidariteit te creëren binnen de bewonersgroep.” Tijd is bijvoorbeeld een heel belangrijke bijdrage in het project. Zoals een van de bewoners zich na

een tijd realiseerde: de appartementen zouden nog steeds niet gerenoveerd zijn indien de bewonersgroep enkel bestond uit mensen die voltijds werken.

Gelijkwaardigheid

De bewoners moeten een bijdrage leveren aan het collectief en worden mee betrokken in elke stap van het project. Van de strategische keuzes tot onderhandelingen op het kabinet, van de huisvesting tot de renovaties en de inrichting van de collectieve ruimte; de bewoners doen het grotendeels zelf. Ze nemen een actieve rol op in het project en verdedigen zelf de contouren van dat project. Voor velen betekent dat dat ze een andere po-

sitie bekleden dan voor de deelname aan het project. Maatschappelijk gezien worden veel van onze bewoners namelijk in een passieve en afhankelijke rol geduwd. Met leeggoed proberen we die rol en positie om te keren. De bewoners nemen zelf het heft in handen. Maar de groep is natuurlijk erg divers: verschillende statuten en rechtsposities, socio-economische situaties, taalbeheersing, etc. zorgen ervoor dat de gelijkwaardigheid waar we zo naar streven niet zomaar te bereiken valt. Niet alle bewoners zijn het gewoon om hun mening te verkondigen en niet alle bewoners zijn het gewoon dat hun mening gehoord wordt. Sommige bewoners zijn dominant, anderen nauwelijks zichtbaar. Het is dan ook de kunst om hierover te onderhandelen,

om hierin een evenwicht te vinden en om voldoende stimulansen te geven opdat ook de bewoners hier een evenwicht in vinden.

Hanne

Meer weten?

In februari 2015 stelde Leeggoed haar publicatie en reportage voor: www.jes.be/publicaties.php

Anika Depraetere onderzocht voor het onderzoeksproject solidariteit in superdiversiteit DieGem, Leeggoed. Haar rapport vind je op www.solidariteitdiversiteit.be/praktijkenbank

WAT?

Leeggoed is een project van tijdelijke bezetting waar participatie centraal staat. Het collectief renoveerde en bewoont 7 leegstaande appartementen van de sociale huisvestingsmaatschappij de Elsense Haard. Het doel van het collectief is niet enkel om leegstaande gebouwen te bezetten, maar ook om een solidaire woongemeenschap te creëren. Wekelijks of tweewekelijks wordt er een bewonersvergadering gehouden waar alles wat het collectief aangaat wordt besproken: strategische keuzes, technische aspecten, conflicten, activiteiten, etc. De bewoners stelden zelf ook een charter met leefregels op om hun samenleven te construeren. Voor veel van de bewoners betekent leeggoed dan ook meer dan gewoon een dak boven het hoofd: sommigen hebben een netwerk kunnen opbouwen, anderen hebben nieuwe manieren van leven ontdekt, anderen voelen zich veiliger, nog anderen hebben de kans gehad om te rusten, om orde op zaken te zetten en om na te denken over de volgende stappen in hun leven.

WIE?

Leeggoed is een samenwerkingsproject tussen JES vzw, Samenlevingsopbouw vzw, Bij Ons vzw, Pigment vzw en de bewoners van het collectief. De organisaties werden ondersteund door de Brusselse Federatie van Huurdersverenigingen.

WAAROM?

Steeds minder mensen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest hebben toegang tot betaalbare en degelijke huisvesting. Tegelijkertijd wordt het gewest geconfronteerd met enorm veel leegstand. In 2009 besloten we dan ook om zelf om een alternatieve en innovatieve woonvorm te creëren voor en met onze gasten en daarrond ook een politiek signaal te geven. Met resultaat: niet alleen konden we over zeven appartementen met een sociale huisvestingsmaatschappij onderhandelen, ook de tijdelijke bezettingen zijn sinds 2013 opgenomen in de Brusselse huisvestingscode.

Signaalwerk van A tot Z

Naast onze begeleidingen van gasten, werkt Straathoekwerk ook aan structurele verandering. Er komen namelijk geregeld signalen naar boven die duiden op hiaten die de individuele situatie overstijgen. Deze hiaten en problemen klagen we aan op structureel niveau bij verschillende instanties zoals lokale en bovenlokale besturen, politie, andere organisaties, etc. Met of zonder de doelgroep laten we van ons horen via gerichte acties, samenwerkingsverbanden, opiniestukken en aanbevelingen.

Goed, maar wat houdt dat dan concreet in? We lijsten een aantal basisprincipes en projecten op.

Alles begint met kritische vragen stellen.

Bottom-up
Signaalwerk werkt bottom-up. Straathoekwerkers en/of gasten signaleren bepaalde thema's op basis van hun dagdagelijkse praktijk en ervaringen. Die signalen worden dan doorgegeven aan de signaalwerker die dan op structureel niveau aan de slag gaat en aanklopt bij hogere instanties.

Clandestiniteit
Signaalwerkers verdedigen onder andere de rechten van mensen zonder papieren. In veel projecten is het een uitdrukkelijke doelstelling om ook deze mensen een plaats te geven.

Dringende medische hulp
Mensen zonder papieren hebben nauwelijks rechten in België, maar ze hebben wel recht op dringende medische hulp. Samen met Meeting vzw, Pigment vzw, Dokters van de Wereld en Medimmigrant analyseerden we in 2012 de bestaande procedure(s) en lijsten we knelpunten en good practices op. Die analyse schreven we neer in een memorandum 'Dringende medische hulp voor mensen zonder wettig verblijf, Waar knelt het schoentje'. Op basis van onze analyse knoopten we gesprekken aan met het toenmalige kabinet De Block, maar ook met de verschillende OCMW's in Brussel om zo enkele goede praktijken gangbaar te maken. (www.jesexpertise.be/downloads/o61.pdf)

Etnic profiling
Voor de media is dit een hot topic, zeker na de willekeurige aanhoudingen van enkele bekende gekleurde medeburgers. Voor de gasten van strathoekwerk is het echter al jaren een gangbare praktijk. Zie ook 'Relatie met de politie'.

Fuck it
Geen commentaar (zie O., U., W, Y)

Gasboetes
In 2012 trokken verschillende jeugd- en andere sociale organisaties aan de alarmbel over de Gemeentelijke Administratieve Sancties en vooral over de leeftijdsverlaging naar 14 jaar. Straathoekwerk meende dat men jongeren niet zomaar moet sanctioneren, maar herstelgericht en welzijnsbevorderend moet werken. Samen met onder andere Het Werkt! Ca Marche! deden we mee aan enkele acties.

Hameren
Ergens op hameren: een van de grootste taken van een signaalwerker.

Idealen
Het streven naar idealen is een basishouding van een signaalwerker. Ook al zijn die idealen niet altijd haalbaar.

Jeugetwerkloosheid
De jeugdetwerkloosheid in Brussel is torenhoog. Samen met de andere teams van JES vzw werkten we in 2014 mee aan een grootse studiedag waar er zowel expertise als goede praktijken werden gedeeld. Er was eveneens plaats voor debat. Meer hierover op www.jes.be/omwegennaarwerk/

Klaag aan
Een van de grootste taken van een signaalwerker.

Leeggoed
Participatief signaalproject dat enerzijds, via de tijdelijke bezetting van leegstaande gebouwen een concrete oplossing wil bieden voor huisvestingsproblemen, en dat anderzijds een politiek signaal wil geven: er schort wat aan het huisvestings- en leegstandbeleid (zie artikel over Leeggoed).

Meldpunt politiegeweld
In 2012 richtten we samen met Comac Quartier een 'meldpunt politiegeweld' op. Via een gsm-nummer en Facebook wilden we gasten die slachtoffer waren van illegitiem politiegeweld helpen om klacht in te dienen en om (anonieme) getuigenissen te verzamelen. Na een paar maanden

den trokken we echter de stekker uit het meldpunt: gasten die klacht wilden indienen of in vertrouwen wilden praten, deden dat met hun jeugd- of straathoekwerker, niet met een anoniem meldpunt.

Netwerk
Signaalwerk gebeurt steeds met een netwerk. Afhankelijk van het thema gaan we op zoek naar de meest geschikte partners. Vaak bestaat het netwerk rond een bepaald thema op zijn minst uit eerstelijns werkers. Op die manier houden we de vinger aan de pols en kunnen we de gasten zelf betrekken bij de acties die we opzetten.

Onmacht
Een gevoel dat regelmatig gedeeld wordt door gasten, straathoekwerkers, groeps- werkers en signaalwerkers.

Participatie
Bij Signaalwerk staat participatie idealiter centraal. In het Leeggoedproject maakten de gasten zo veel mogelijk zelf de beslissingen en (strategische) keuzes. Zij namen deel aan elke stap van het project. De werkers ondersteunden hen hierin. Participatief signaalwerk is echter niet voor elk thema even evident of mogelijk.

Quid pro quo
Voor wat, hoort wat. Dit is het tegenovergestelde van wat straathoekwerk behelst, maar een steeds groter wordend fenomeen in de maatschappij. Signaalwerk verdedigt de basisrechten die iedereen toekomen, zoals het recht op wonen, medische verzorging of het recht op een eerlijk rechts- proces.

Relatie met politie
Van 2009 tot 2012 werkten we samen met Comac quartier en D'broej rond de troebele relatie tussen politie en jongeren in Molenbeek. We bevroegen jongeren over hun beeld van de politie. De politie van haar kant deed hetzelfde. Daarnaast organiseerden we ontmoetingen tussen politie en jongeren om de wederzijdse beeldvorming te verbeteren.

Schooluitval
Te veel Brusselse jongeren verlaten de school zonder diploma. Daarom startten we samen met D'Broej, Abrusco en de spijbelpreventiediensten van Evere en Schaarbeek in 2014 een pilootproject op de Emanuel Hielschool in Schaarbeek. Met het project willen we het welbevinden op school verbeteren door het binnenbrengen van een zorgteam, door

de participatie van leerlingen te ondersteunen en door leer- krachten te vormen over jeugdwerkmethodieken, de achter- grond van jongeren en hun buurt.

Teamoverschrijdend
De laatste jaren wordt er steeds meer samengewerkt met collega's uit andere teams. Zo gaven jeugdwerkers bijvoorbeeld vormingen aan gasten van Leeggoed, gingen de collega's van het opleidingsteam van JES Brussel op buurtver- kenning met leerkrachten van Emanuel Hiel (zie S.) en maakte het multimedialab van JES met de gasten van Leeggoed een reportage.

Uitzichtloosheid
Zonder kans op verbetering: een gevoel dat soms gedeeld wordt door gasten, groeps- werkers, straathoek- werkers en signaalwerkers (zie F., O., V.,)

Ventileren
Een praktijk die regelmatig ge- hanteerd wordt door gasten, straathoekwerkers, groeps- werkers en signaalwerkers (zie F., O.)

Waar ben ik mee bezig?
Een vraag die een signaalwer- ker zich af en toe stelt (zie ook U, V, O, F, Y)

Xenografie
Wat je eigenlijk nodig hebt om het kluwen van admi- nistratieve regels te kunnen lezen (zie dossier Kafka)

Yalla (Arabisch voor 'vooruit met de geit')
 $Y = na \quad V + F + O + U$

Zinvolle detentie
"Opsluiten en de sleutel weggooien", is een vaak ge- hoorde boutade als het gaat om gedetineerden. Maar vaak vergeet men dat 99% van de gedetineerden ooit terug naar de maatschappij terugkeert. Hoe succesvol die vrijheid wordt, hangt mede af van de manier waarop gedetineerden be- handeld worden en van de baggage die een gedetineerde tijdens de detentie meekrijgt. Veel gedetineerden bevinden zich al in een preciaire situatie alvorens ze in de gevangenis belanden en raken verder gemarginaliseerd tijdens de detentie. Een dege- lijke hulp- en dienstverlening aan (ex-)gedetineerden is dan ook cruciaal om deze marginalisering zo veel mogelijk te be- perken. Samen met de Liga voor de Mensenrechten schreven we een knelpuntennota met een aantal concrete aanbevelin- gen: www.jes.be/EXPC/detentie4.pdf

Het verborgen talent van Bilal

Ik ken Bilal al jaren. Altijd goedlachs, vriendelijk, nonchalant. Om de paar weken kom ik hem toevallig tegen. Aan het theehuis, in het park of op het plein. Hij is altijd blij me te zien, altijd vragend naar informatie voor een opleiding of een job. Telkens moet ik zijn gsm-nummer vragen omdat het vorige nummer dat ik kreeg niet meer in gebruik is.

Op zijn vraag, verzamel ik nuttige informatie voor hem en bel hem op. Hij neemt niet op en ik zie hem ook nergens in de wijk. Er gaan weken voorbij en ik vergeet hem omdat andere gasten mijn aandacht opeisen. Tot ik hem op een dag weer toevallig ontmoet. Dan vertelt Bilal dat hij naar Marokko is geweest, dat hij ziek is geweest...

We werken op het ritme van onze gasten, ze zijn vrij om eigen beslissingen te nemen. Ze zijn verantwoordelijk voor hun eigen leven en als een afspraak moeilijk is of niet doorgaat, dan is dat zo. Dat geeft me alleen meer tijd voor andere gasten of om aanwezig te zijn in de wijk.

Maar op een dag kom ik Bilal weer tegen en deze keer lijkt hij iets serieuzer te zijn. Hij wil een opleiding volgen. Ik

ken de exacte inschrijvingsdata niet, dus ik informeer bij mijn collega's van het opleidingsteam wanneer Bilal zich kan inschrijven. Uiteraard vraag ik ook zijn nieuw gsm-nummer en zeg dat ik hem op de hoogte hou.

Samen met mijn collega Taii en Jürgen, die bij 'Chez Nous' werkt, hebben we een voetbalploegje en zijn we aangesloten bij de BXL R CUP, de Brusselse dochtercompetitie van de Belgian Homeless Cup. Ik ben de volgende training aan het voorbereiden omdat mijn collega's niet aanwezig kunnen zijn wanneer ik plots bedenk dat dit voetbalproject ook Bilal zou kunnen interesseren.

“Het regent pijpenstelen en ik wacht aan de metrohalte. Ik zie Bilal niet aankomen en wanneer ik bel neemt hij niet op.”

Samen met het doorgeven van de informatie over de opleidingen nodig ik Bilal uit om naar de volgende training te ko-

men. Hij kent de zaal niet en dus spreken we af aan het metrostation 'Graaf van Vlaanderen'. Het regent pijpenstelen en ik wacht aan de metrohalte. Ik zie Bilal niet aankomen en wanneer ik bel neemt hij niet op. Goed, alweer het gebruikelijke scenario... Totdat ik, tot mijn grote verbazing, Bilal plots zie opduiken: hij staat kletsnat voor mijn neus.

We gaan naar de voetbaltraining. Er zijn nog 6 andere gasten aanwezig. Bilal is heel enthousiast. Ik zeg dat ik geen al te beste trainer ben. Spontaan neemt Bilal het initiatief om training te geven. Hij schudt originele oefeningen uit zijn mouw en moedigt zijn medespelers zeer positief aan. Het enthousiasme van Bilal slaat over op de groep. Lang geleden dat ik zo'n leuke training meemaakte.

Door de regen heeft Bilal een verkoudheid opgelopen en was hij niet aanwezig op de afspraak voor de inschrijving van de opleiding Horeca, maar volgende maand is er weer een inschrijving. Ondertussen komt Bilal regelmatig naar de training en moet ik hem niet meer zoeken in de wijk.

Kris

Kris is 14 jaar straathoekwerker in de Anneessens-Zennewijk. Hij begeleidt met Chez Nous de voetbalploeg Chez JES.

2 x groepswork 2x anders

Een belangrijk doel van straathoekwerk is jonge gasten laten geloven in hun capaciteiten, hen terug de overtuiging geven dat ze op eigen benen kunnen staan. Bij groepswork gaan gasten zelf aan de slag in kleine of grotere projecten. Hoe dat groepswork eruit ziet is afhankelijk van verschillende factoren, waaronder de specifieke wijk waar de groepswerker actief is. Twee groepswerkers, twee wijken, twee keer anders.

“Er is niet enkel zwart en wit, er zijn ook veel kleuren”

Taii werkt al bijna drie jaar voor het straathoekwerk van JES. Voorheen was hij vrijwilliger. Hij werkt aan de ‘5 blokken’, beter gekend als de Papen-vest in het centrum van de stad tussen Anneessens en de Dansaertwijk. Aan de 5 blokken, een stukje Brussel met vijf sociale woonblokken van de sociale huisvestingsmaatschappij de Brusselse Haard, doet hij groepswork met jongeren tussen 14 en 25 jaar.

Wie woont daar in die 5 blokken?

Er wonen heel veel mensen. Veel oudere mensen alleen, maar ook arme families. Het zijn gebouwen uit de jaren '60: ze zijn oud en vaak in slechte staat en ongezond. In totaal zijn er ongeveer 500 appartementen, van studio's tot appartementen met drie tot vier slaapkamers. Van die 500 zijn er ongeveer 350 appartementen bezet.

Wat houdt je groepswork precies in?

Ik heb eigenlijk drie grote projecten. Met ‘Petits Boulot’ doen we samen met de jongeren renovatiewerken in de 5 blokken: we schilderen de gangen, onderhoud van de gemeenschappelijke delen, etc. Dat is een samenwerking met de Brusselse Haard, de eigenaar van de gebouwen. Het doel is om de jongeren te reactiveren, ze klaar te stomen voor de arbeidsmarkt of een opleiding. We sleutelen aan het welzijn van de jongeren, maar leren hen ook op tijd te komen, het werk te respecteren en de werf te respecteren. Via een kleiner zijproject, ‘Ik help mijn burens’ gaan we ook binnen in de appartementen van de bewoners, vooral de oudere bewoners. We knappen er kleine klusjes op, kuisen of slaan gewoon een praatje.

PIG is een intergenerationeel project. We leiden jongeren op om animaties te geven, zowel voor jonge kinderen als voor de ouderen van de wijk. Het doel van het project is om

Lees door pagina 44

“Er is veel vrijheid en variatie. Voor mezelf en voor de gasten”

Glenn werkt sinds 2014 als groepswerker voor het straathoekwerk van JES in een nieuw project en nieuwe wijk. Voorheen was hij vrijwilliger en stagiair. Hij werkt in de Maritiemwijk met jongeren tussen de 10 en 30 jaar, vanuit een polyvalente zaal aan het Saint-Remyplein.

Wat is de Maritiemwijk?

Het is een heel dichtbevolkte wijk waar veel jongeren wonen met weinig openbare ruimte. Dat betekent dat veel mensen kort op mekaar zitten en veel jongeren op straat hangen. Huizen zijn klein, en vaak bewoond door veel mensen.

Het plein waar wij zitten is eigenlijk een van de weinige publieke groene ruimten in de buurt. Sinds de heraanleg, waar wij van in het begin aan mee gewerkt hebben, is er al wat veranderd in de wijk. Er komt een ander publiek. Vroeger was het kapot en vuil en met hekken afgezet. Echt niet gezellig. Nu is het meer open en zijn er ook speeltuigen voor kleine kinderen. In het weekend en 's avonds is er een grotere mix met jongeren die er al kwamen en mama's met kinderen, scholen en zelfs skaters en bmx'ers van het centrum. Er is een grotere mix, wat automatisch voor meer sociale controle en een aangename sfeer zorgt. Het is toegankelijker. Daardoor kunnen wij ook makkelijker contact leggen met verschillende mensen.

Naast het park leeft er ook wel veel in de wijk: er zijn organisaties actief, buurthuizen of sociale initiatieven waar jongeren terecht kunnen, wijkcomités, ouderengroepen en scholen. Veel mensen zijn daar hun ding aan het doen voor een bepaald doelpubliek en vanuit een bepaalde visie en missie. Daar proberen wij ook in te passen: via de polyvalente zaal activiteiten opzetten voor de jongeren van de

Lees door pagina 46

"Er is niet enkel zwart en wit, er zijn ook veel kleuren"

"Er is veel vrijheid en variatie. Voor mezelf en voor de gasten"

banden te creëren tussen de verschillende generaties en aangename momenten te delen.

Daarnaast doen we ook al drie jaar mee aan de BXL R CUP, de Belgische dochtercompetitie van de Belgian Homeless cup. Wekelijks trainen we met een aantal dakloze jongeren. Een keer per week hebben ze dus een moment waarop ze zich gewoon kunnen amuseren en een douche kunnen nemen. De trainingen geven we samen: ik, de gasten maar ook de straathoekwerker van Anneessens en een groepswerker van de vzw Bij Ons. Een keer per maand organiseren we een match. Dit jaar hebben we al zo goed als alle matches gewonnen.

Maar groepswork is niet enkel groepswork. Als de gasten me vertrouwen en ze hebben individuele hulpvragen, ga ik daar mee aan de slag. Ik loop ook regelmatig rond op straat. Als de projecten zijn afgerond, laat ik de gasten niet zomaar vallen. Ik volg hen daarna nog op om te zien hoe ze het stellen.

Hoe vind je de jongeren waarmee je werkt?

Dat vergt veel tijd. Ik hang al tien jaar in de wijk rond. Soms komen ze via mijn collega-straathoekwerker of partners in de wijk, soms vind ik ze zelf. Sinds ik met de projecten begonnen ben, gaat het ook vaak via mond-tot-mondreclame: jongeren die andere jongeren voorstellen.

Met wat voor jongeren werk je?

Ik werk met jongeren die moeilijkheden hebben: ze hebben het niet makkelijk of hebben het niet makkelijk gehad, ze hebben problemen thuis of met justitie of mentale problemen. Niet alleen jongens trouwens, ook meisjes. Maar evenzeer jongeren met een diploma die geen werk vinden. Of jonge schoolverlaters. Het is een mix. Wat het PIG-project betreft gaan de meeste jongeren wel nog naar school. Ze zijn ook iets jonger, rond de

14 jaar. Met hen doen we activiteiten op woensdagnamiddag of in het weekend.

Waar komen al die problemen vandaan?

De laatste tijd hoor ik jongeren het volgende zeggen: "Er is hier niks voor ons in België. Er is geen toekomst. We willen niet in dezelfde situatie als onze ouders verzeilen. Die zitten in de miserie." De jongeren voelen zich niet welkom op school bijvoorbeeld. Ze voelen zich niet thuis. Ze voelen zich gediscrimineerd.

De projecten zijn nog niet volledig afgerond, maar hoe kijk je ertegen aan? Zijn ze een succes?

Petit boulot is succesvol: onze partner de Brusselse haard is erg tevreden over ons werk. Verschillende mensen in de blokken beginnen ons ook te bellen voor kleine klusjes in hun appartement. Een tijd geleden kreeg ik een telefoontje: "Ik ben binnengegaan in een appartement en heb er een dode vrouw aangetroffen." We moeten aanwezig zijn in de wijk. We ontvangen verschillende telefoontjes voor verschillende taken. We moeten luisteren naar de mensen. Luisteren naar de noden van de bewoners. We kunnen niet aan al die noden een antwoord bieden, maar we moeten op z'n minst luisteren.

De jongeren vinden het project ook interessant. Ze weten vaak niet goed wat ze willen, maar ze vinden het een goed project. Ze willen graag hun burens helpen. Ze staan open voor de wijk en hun bewoners. Ze voelen zich nuttig.

Als je in die appartementen binnengaat, hoe is het contact tussen de jongeren en de andere bewoners?

Toen we met het project startten, was er heel weinig contact. Nu is het nog niet

veel maar wel al meer dan voorheen. Wij zijn er om de linken te bevorderen. Ook met PIG proberen we de banden en contacten tussen de verschillende generaties te bevorderen.

De mensen zijn tevreden. Veel oudere mensen leven alleen, ze hebben nood aan iemand om mee te praten. Sommige mensen praten 3-4 dagen tot zelfs een week met niemand. Ze zien alleen iemand als ze naar buiten gaan om hun boodschappen te doen. Er zijn organisaties die hen kunnen helpen, maar vaak weten ze niet dat ze beroep kunnen doen op externen. Ik heb de indruk dat het wel beter gaat in de wijk. Ook al is er nog niet al te veel voor de jongeren. Maar het begint wel te komen.

Wat vind je het moeilijkst in je job?

Ik doe vergaderingen in het Frans en het Nederlands, geen van beiden mijn moedertaal. We praten ook over politiek, de maatschappij... Ik ben niet echt gevormd daarin. Dat is soms moeilijk en ik voel me niet altijd nuttig tijdens die discussies. Ik merk ook dat ik anders denk dan mijn collega's. Niet altijd natuurlijk maar soms begrijpen we elkaar niet. Dat ligt aan taal en communicatie, maar evenzeer aan de ingesteldheid. Iedereen heeft zijn eigen manier van werken en denken.

Wat de jongeren betreft: ze hebben veel problemen: werk, justitie, drugs, etc. Vaak zien ze me als eerste 's morgens. Als ik dan streng ben, dan zijn ze niet tevreden. Soms zijn ze agressief, verbaal of fysiek. Ook qua communicatie is het niet altijd evident. Veel jongeren lijken bovendien op het eerste gezicht OK, maar als je tien dagen met hen doorbrengt, komt er ineens van alles naar boven. Ik ben er om ze te motiveren, om hun manier van kijken naar dingen te veranderen, om ze aan te moedigen. Er is niet enkel zwart en wit, er zijn ook veel kleuren.

Het feit dat je eenzelfde cultuur en religie deelt, verandert dat iets?

Sinds ik bij JES werk, heb ik gemerkt dat er momenten zijn waarop ze meer respect hebben voor de 'Belgen' en andere momenten waarop ze meer respect hebben voor mij. Ik moet alleen nog uitdokteren wanneer juist. Natuurlijk helpt het me dat ik Arabisch praat, dat ik moslim ben. Ze hebben vertrouwen in me omdat ik ze niet als klanten beschouw, maar als mijn kleine broertjes. Ik ondersteun hen moreel, of zelfs financieel. En dat voelen ze. Als er slecht over hen gepraat wordt, voel ik dat ook want het is mijn gemeenschap, mijn generatie en mijn publiek. Ik ben jong en moslim. Soms denk ik op dezelfde manier als hen, dus begrijp ik hen soms ook beter dan mijn Belgische collega's.

Wat wil je bereiken met die jongeren?

Veel. Ik zal nooit kunnen bereiken wat ik wil. Ik zal tevreden zijn als ze een beter leven hebben dan ze nu hebben. Of een job hebben. Of als ze positief beginnen na te denken.

Wat brengt de toekomst?

Er komen sowieso nieuwe projecten. Wat die zullen worden, zal de toekomst uitwijzen! Wij willen de jongeren betrekken bij die nieuwe projecten. We willen hun inbreng, en niet gewoon iets ontwikkelen vóór hen, maar samen met hen. Inch'allah!

wijk maar liefst door de jongeren van de wijk zelf.

Wat houdt je groepswerk in?

Ik regel de activiteiten die in de polyvalente zaal doorgaan. Daarnaast begeleid ik jonge vrijwilligers in hun activiteiten en help hen mee projecten op te zetten. Ook doe ik aan competentiebegeleiding en geef ik vormingen. We hebben bijvoorbeeld al twee keer een animatorcursus gegeven. Die jongeren worden dan begeleid om naar stages te zoeken. En we organiseren ook uitstappen in de vakanties en kampen in de zomer waar jongeren een week aan ervaringsleren doen.

Ik ben aanwezig in de wijk of in het park, help mee bij wijkfeesten of wijkprojecten. Bijvoorbeeld de Zinneke-ateliers: met verschillende partners organiseren we dan ateliers rond muziek, theater, constructie en zang om zo samen naar de Zinneke Parade toe te werken. Tussendoor geef ik ook vormingen aan de MIVB of begeleid ik Brock-activiteiten, de klimstructuren op JES.

Het doel van de projecten is afhankelijk van de jongeren: voor sommigen is het gewoon een bezigheid, anderen willen ervaring opdoen om op hun cv te zetten. Of ze willen een cent bijverdienen of zich inzetten voor de wijk. Bij ons kunnen ze via verschillende activiteiten nieuwe dingen ontdekken, zien wat ze leuk vinden en waar ze goed in zijn en nieuwe competenties ontdekken zoals organiseren, plannen, etc.

Hoe vind je de jongeren waarmee je werkt?

Goh, dat zijn zowat alle mogelijke opties: Jongeren komen via een straathoekwerker of worden door mezelf aangesproken. Soms komen ze binnen via JES, of de VGC, of de gemeente. Vaak via maten of mond-tot-mondreclame.

Met wat voor jongeren werk je?

Er is een grote mix. Het zijn gasten van 10 tot 30 jaar. Sommigen zitten nog in het middelbaar, anderen zijn werkloos, sommigen hebben een ASO-diploma, anderen zijn schoolverlater. Sommigen hebben een enkelband, anderen zijn al aan het werk. De jongere gasten zitten allemaal nog op school, maar bij de grote groep schoolverlaters zitten veel gasten die gewoon iets zoeken om te doen.

Je ondersteunt ook projecten die de gasten zelf willen organiseren. Wat voor projecten willen zij opzetten?

Er zijn een aantal gasten die een muziekstudio willen ontwikkelen. Die gasten zijn daar al langer mee bezig, hebben al hun materiaal maar zoeken nog een locatie. Ik help dan mee zoeken naar een locatie, maar help hen ook in hoe je een vzw moet oprichten. De dingen waar zij op blokkeren, waar ze niet weten hoe eraan te beginnen, daar ondersteunen wij hen in. Er was ook eens een growfundingproject om een voetbaltroep te beginnen en een festival te organiseren, maar dat is niet doorgegaan. Daar hielp ik bijvoorbeeld met de planning, met promotie maken, netwerken, contacten leggen, activiteiten organiseren en brainstormen.

Hoe komt het dat dit project niet is doorgegaan?

Ik denk omdat wij de drempel iets te hoog hebben gelegd: we zijn er te snel aan begonnen. Op zo'n growfunding staat een tijdspanne waarin het project moet slagen, anders lukt het niet. We hadden eerst andere stappen moeten ondernemen vooraleer we met de growfunding van start gingen. Daarnaast hadden de gasten het zelf ook onderschat: ze dachten dat het minder werk zou zijn. Hun motivatie was misschien niet groot genoeg of lag ergens anders.

Hoe is het om met die gasten te werken?

Het leuke is dat ik veel verschillende dingen kan doen. Ik zit niet vast aan een taak of functie. Er is veel vrijheid en variatie. Voor mezelf en voor de gasten. Ik kan mee activiteiten in de zaal opzetten en tegelijkertijd vorming aan gasten geven, individueel begeleiden indien nodig en los van de zaal ermee naar buiten gaan: uitstappen of kampen. Er is ruimte om nieuwe dingen te creëren en ik kan zelf ook kiezen wat voor activiteiten we gaan opzetten. Dingen die mij liggen maar evenzeer dingen die voor mij compleet vreemd zijn, kunnen daar doorgaan.

Het is goed dat wij geen strak patroon hebben van inschrijvingen op voorhand en vaste planningen. Er zijn wel vaste activiteiten maar daarnaast kan eigenlijk vanalles en nog wat. In het begin is dat wat vaag voor gasten. Ze hebben het moeilijker om daar een structuur in te zien of te brengen. Maar op die manier kunnen gasten ook veel proeven van dingen zonder dat ze daar aan vasthangen. Het is goed dat we niet zo rigide zijn en er is veel ruimte voor inspraak.

De aanpak is anders dan aan de 5 blokken?

Aan de 5 blokken werken ze meer met langdurige trajecten. Op Maritiem begint er zich ook een vaste groep vrijwilligers en een vaste groep deelnemers te vormen. We willen ook langdurige trajecten opzetten. Ze komen niet van één vorming proeven en zijn dan weg. Ze halen er iets uit en wij ook. Een ander groot verschil is dat wij die polyvalente zaal hebben en op de 5 blokken niet. Dat zorgt voor een andere dynamiek. Dat zorgt er ook voor dat ik minder in de wijk ben, maar meer in zaal.

Wat vind je moeilijk aan je job?

Je ziet geen resultaat op korte termijn.

Het vraagt veel tijd om een wijkwerking op te zetten. In het begin ben je een vreemde die in hun wijk binnenkomt. De gasten denken dan: “Ah, die komt hier een aantal activiteiten doen en die is weg.” Dat beeld proberen we te veranderen: ik ben hier om te blijven. Het is geen tijdelijk project waar ik me beter wil door doen voelen, zoals ze al wel gezien hebben in die wijk. Je bent ook niet van ‘de buurt’. Ik moet me niet bewijzen, maar ik moet wel aanvaard worden. Snap je wat ik wil zeggen?

Wat wil je met de jongeren bereiken?

Goh, moeilijke vraag. Dat hangt af van jongere tot jongere. Mijn doel is dat ik met die gasten zo veel mogelijk dingen kan doen die voor hen nieuw zijn. Dat ze iets nieuw ontdekken. Dat ze op een informele manier zichzelf ontdekken en talenten erkennen en zelfvertrouwen vinden. Dat ze hun eigen weg in het leven zoeken, en daarin kan ik hen bijstaan.

Wat brengt de toekomst?

Verschillende langdurige wijkprojecten, een kamp, structurele activiteiten die verder gezet zullen worden. En hopelijk een internationale uitwisseling. Ook een samenwerking met het Huis van Culturen voor creatievere stages: verhalen schrijven, yoga-achtige toestanden... Het is een experiment. Als het werkt, gaan we dat in de zomer en herfstvakantie nog doen. En ook huiswerkklassen organiseren. En dan ook nog Zinneke Parade en een wijkfeest.

Veel werk!

Een beetje.

Pop-up slaappleatsen

Hoe maak je het beste van elke situatie? Waar vind je eten en slaappleatsen? Welke keuzes maak je best met beperkt geld? En hoe overleef je een aantal wachtzalen? De straathoekwerkers nemen je mee naar de onderkant van de samenleving en doen hun arsenaal aan tips en tricks uit de doeken. Sommige praktisch, andere poëtisch, maar alle even inzetbaar.

Deel 3: Slaappleatsen

SLAAPPLAATSEN

Laten we even stilstaan bij één van de vele evidenties die ons leven zo mooi maken: SLAPEN. Een lekker warm en zacht bed waarin je knus kan wegzakken is een fantastische uitvinding. Het wiel is er niets tegen. Slapen is, nader bekeken, ook een zeer egalitair gegeven. Het heeft de unieke eigenschap om de verschillen in sociale klassen weg te vagen. Van de meest doortrapte CEO tot de eerlijkste arbeider. Van de machtigste koning tot de simpelste boer: iedereen wil lekker slapen. Toch is dit niet zo evident voor de lieve mensen die zich aan de onderkant van de samenleving bevinden. Zelfs dit aspect van ons bestaan is gekoloniseerd door het economisch concept schaarste. Wil dat dan zeggen dat deze mensen zich zonder na te denken neerleggen? Zeker en vast niet. Creativiteit is het mentale verzet tegen dit gecreëerde neoliberale spook dat door de straten van onze steden dwaalt. Hoe meer schaarste, hoe creatiever mensen worden.

Voor je slaapcomfort heb je grofweg keuze tussen twee opties: de legale en de illegale opties.

Legaal

Je kan opteren om te zoeken naar een plaatsje in de **geïnstitutionaliseerde vormen van opvang**. Je kan bijvoorbeeld bellen naar de Samu Social (op straat heet dit gewoon *de Samu*).

Hoe pak je dit aan? Je belt na 18u naar een 0800-nummer. Je zal merken dat dit nummer bezet is. Je gaat dit nog een 50-tal keer proberen tot je er eindelijk door geraakt. Je geeft aan een medewerker van de Samu aan de andere kant van de lijn je naam. Zo beland je op een lijst en kan je je rond 20u aanbieden in één van de vestigingen van de Samu.

Wat krijg je hiervoor? Zeer weinig. De faciliteiten in de Samu zijn zeer *basic*, volgens het bed-bad-broodprincipe. Je kan een douche nemen (als er warm water is), je kan een dokter of sociaal werker raadplegen (als die beschikbaar zijn) en je kan een sobere maar warme maaltijd nuttigen. Daarna krijg je een bed toegewezen in een gemeenschappelijke kamer met propere dekens (als deze voorhanden zijn). 's Ochtends word je om 7u wakker gemaakt en na een bescheiden ontbijt zal je vriendelijk maar kordaat de deur gewezen worden. Wil je na een ganse dag door de straten van Brussel dwalen terug kans maken op dezelfde ervaring? Dan zal je 's avonds terug moeten bellen naar het 0800 nummer en het spelletje helemaal opnieuw spelen.

Voordelen/nadelen? Voordelen zijn er weinig. Een plaats is onzeker, want wanneer de Samu vol zit, zal je de nacht op straat moeten doorbrengen. De opvang is in tijd zeer beperkt, waardoor je gedurende de dag toch gewoon op straat zit. Je kan er je adres niet zetten, noch je bagage achterlaten. Het voordeel is dan wel dat de Samu niet al te moeilijk zal doen als je beschonken je bed in duikt. Zolang je maar stil bent en geen overlast veroorzaakt.

Besluit: Een dakloze mens heeft meer nodig dan de *bare necessities*. Dit is een noodoplossing, maar ook niet meer dan dat.

Een tweede legale keuze is een plaatsje in één van de **Onthaaltehuizen** die onze hoofdstad rijk is.

Hoe pak je dit aan? Je zal hier meer moeite voor moeten doen dan voor de Samu Social. Je zal via een straathoekwerker of via een andere sociale dienst contact moeten zoeken met een onthaaltehuis waar een plaatsje vrij is. Vervolgens zal je

een afspraak moeten maken om samen met een aantal andere kandidaten te dingen naar je recht op opvang. Je zal dus relatief proper en nuchter op het juiste uur op de juiste plaats moeten staan en je zaak zo goed mogelijk moeten verkopen. Je zal je geen foutjes kunnen veroorloven. Het intakegesprek zal bepalen of je al dan niet mag blijven.

Wat krijg je hiervoor? Je zal een bed bekomen in een plaats die vaak kleinschaliger en kwalitatiever is dan de nachtopvang en waar er ook meer mogelijkheden zijn. Je zal hier je adres kunnen zetten en je bagage rustig kunnen achterlaten. Je zal er ook door de dag welkom zijn. De kleinschaligheid (zeker in vergelijking met de Samu) van sommige onthaalhuizen laat ook intensere sociale, medische en administratieve begeleiding toe.

Voordelen/nadelen? Hier zijn meer voordelen. De mogelijkheid tot domiciliëring laat toe dat je officieel niet meer dakloos hoeft te zijn. Je kan je hier thuis voelen en daardoor de straat (definitief) achter je laten. Het nadeel is dat er een

groepsgebeuren is waar kleine spanningen kunnen ontstaan die soms wel eens groter en serieuzer kunnen worden. Een belangrijk nadeel is dat wanneer je niet de juiste, of geen, papieren hebt, de deur van het onthaaltehuis dicht zal blijven. Onthaalhuizen hebben vaak een restrictief beleid naar alcohol toe. Ook 'negatief' gedrag kan er meestal niet door de beugel. Dit zorgt er voor dat mensen wel eens in de problemen komen en hun recht op verblijf in het etablissement verliezen.

Besluit: Als je over de juiste papieren beschikt, kan dit een structurele oplossing zijn, maar dan zal je je wel aan de regels moeten houden. Dit is voor mensen die op straat zitten vaak problematisch.

Illegaal

Wanneer je al die instituties en regels niet ziet zitten en beslist om de vrijheid op te zoeken, dan zal je in de meer 'illegale' context terecht komen. Ook hier kunnen we een aantal mogelijkheden onderscheiden.

Elke dakloze die een tijdje door de straten van de hoofdstad heeft gezworven, komt vroeg of laat tot dezelfde conclusie: er staan héél veel panden leeg. Dat brengt ons bij de eerste van een hele reeks mogelijkheden die je hebt om de nacht door te komen:

Het Kraakpand.

Hoe pak je dit aan? Kraken is zo oud als de straat en vergt uiteindelijk alleen wat durf, gezond verstand en eventueel een koevoet. Je kan proberen om via bestaande kraakpanden een kamertje te bemachtigen of andere krakers te bevragen over hun *tips & tricks*. Je kan er ook voor kiezen om soloslim te spelen en op eigen kracht een huis te bevrijden van de leegstand.

Wat krijg je hiervoor? Als je het goed aanpakt kan je een dak boven je hoofd verkrijgen en met wat geluk op termijn een thuis.

Voordelen/nadelen? Het leven van een kraker mag dan avontuurlijk zijn, het is niet altijd even rustig noch veilig. Er zijn risico's aan verbonden. Doch, als we er vanuit gaan dat je louter wil kraken om te wonen, en niet om wat vandalenstreken uit te halen (of het huis te ontdoen van al wat bijv. van koper is), dan is kraken misschien wel illegaal, maar niet strafbaar. Je moet dus gewoon voorzichtig zijn wanneer je de deur open breekt. Eens je binnen bent en je geïnstalleerd hebt (keuken-gerief, kledij, matras, tafel, stoelen...) mag de politie je pandje zonder huiszoekingsbevel niet betreden.

Besluit: Kraken is in Brussel zeker en vast een optie, maar voorzichtigheid blijft de boodschap. Als je dit als structurele oplossing verkiest, moet je er veel tijd en moeite insteken, maar je krijgt er wel iets voor terug.

Een laatste keuze is ook de meest vanzelfsprekende:

De Straat.

Hoe pak je dit aan? Wanneer de keuze om op straat te slapen gemaakt is, zijn een slaapzak, wat karton en gezond verstand de enige tools die je nodig hebt. Je kan kiezen voor de relatieve veiligheid van drukke straten en stations. Of je kan ervoor kiezen om ergens achterin, rustig en comfortabel te liggen. Belangrijk is dat je het weer in het oog houdt (Gaat het regenen? Vriezen?) en dat je denkt aan je eigen veiligheid. Op dit moment is het gezelschap van andere (te vertrouwen) dakloze kameraden of een hond geen overbodige luxe. *Safety in numbers!*

Wat krijg je hiervoor? Op straat slapen is een vrij eerlijke manier om de nacht door te brengen. Als je erin slaagt om een goede plek te vinden die veilig én comfortabel is, kan je met degelijk materiaal de nacht vrij comfortabel, doch eerder Spartaans, doorbrengen.

Voordelen/nadelen? Zoals we hierboven al aangaven, is het belangrijk dat je een juiste afweging maakt tussen veiligheid en comfort. Deze twee aspecten bepalen veel. Een mogelijk voordeel is ook dat, wanneer je op straat slaapt, je kan kiezen waar en met wie je de nacht doorbrengt. Het is alvast de keuze die de meeste vrijheid genereert. Een mogelijk nadeel is het ontbreken van faciliteiten zoals een toilet en stromend water.

Besluit? Bij het op straat slapen hangt veel af van de plaats en van de condities buiten. Als deze goed zijn, dan is het zeker en vast een optie om de nacht op straat door te brengen. Een structurele oplossing voor je probleem is dit echter niet.

De vijf blokken aan de Papenvest

Ervaringen van een onderzoeker

Anneke Evenepoel is doctoraal onderzoeker aan de Vrije Universiteit Brussel. In het kader van haar doctoraat over preventiepraktijken met jongeren in een stedelijke context draaide ze een hele tijd mee met het straathoekwerkteam van JES vzw.

Zo hanteerde ze samen met de jongeren aan de vijf blokken de verfborstel. De criminologe legt op dit moment de laatste hand aan haar onderzoek maar wil hier toch al enkele reflecties met ons delen.

Sinds enkele decennia is er een stijgende interesse en geloof in preventie van criminaliteit en dit zowel op nationaal als op internationaal niveau. Dit is te merken aan de hoeveelheid literatuur en wetenschappelijk onderzoek naar preventie maar ook op het niveau van het politieke discours en van het gevoerde beleid. Onder het motto: 'beter voorkomen dan genezen' wordt er steeds verder gegaan in het vroegtijdig ingrijpen bij wat lijkt of bij wat zou kunnen mislopen. Laat het geen verrassing zijn dat vooral kinderen en jongeren hier een geliefd onderwerp voor zijn. Daarenboven gaat het ook al lang niet meer over criminaliteit 'an sich'. Allerhande gedragingen worden gezien als een risico voor de veiligheid van de brave burger. Denk hierbij aan overlast en aan de gemeentelijke administratieve sancties, maar zeker ook aan het criminaliseren van alles wat 'anders' is. Soms gaat het zelfs over gehele wijken, zoals het stigma dat Molenbeek kreeg in de nasleep van de gebeurtenissen in Parijs.

Veiligheid is niet langer een exclusieve taak voor politie en justitie, en steeds meer andere instituties dienen hun steentje bij te dragen. Welzijnsorganisaties moeten in tijden van besparingen resultaten kunnen voorleggen en soms expliciet, maar zeker ook impliciet, hun bijdrage aan een veilige samenleving kunnen aantonen. Het is niet mijn bedoeling hier dieper op in te gaan, noch te poneren dat ik met mijn onderzoek deze hypothese wou toetsen bij de werking van JES vzw. Wat vooral aan de ba-

sis van deze studie ligt is de vaststelling dat veel onderzoek, in het domein van preventie en jongeren, gericht is op het evalueren van wat wel of niet werkt of op het bevragen van jongeren over wat zij denken over bepaalde praktijken. Dit gebeurt vaak zonder reflectie over wat preventie nu werkelijk is en wat dit in de praktijk betekent. Het doel van mijn onderzoek was om te proberen de visie van jongeren die deelnemen aan dergelijke projecten in kaart te brengen en dit door verder te gaan kijken dan wat ze in een 'formele context' vertellen (denk hierbij aan klassieke interviews). Als we als onderzoeker zelf volledig kunnen deelnemen aan het project en proberen zo dicht mogelijk bij de jongeren te komen, dan kan dit ons meer inzicht opleveren. Zelf het project ervaren en participeren aan de dagelijkse praktijk, levert meer diepgaande resultaten op.

Uiteraard is het doel van het JES straathoekwerkteam niet (rechtstreeks) verbonden aan de preventie van criminaliteit. Maar een bepaald project gaf de doorslag om mijn participerende observaties bij deze organisatie op te starten. Het gaat hier over het 'Petit Boulot'-project aan de Papenvest in het centrum van Brussel.

Dit project verzamelt jongens uit de buurt voor het schilderen van bijvoorbeeld de trappenhal van de sociale woonblokken. Het doel van dit project is niet alleen werkloze jongens vaardigheden en structuur bij te brengen om hen zo beter aansluiting te doen vinden met de arbeidsmarkt. JES vzw wou hen iets positief laten bijdragen aan de wijk en aan haar bewoners om zo de sociale cohesie te versterken.

Het 'Petit Boulot'-project wordt al enkele jaren georganiseerd. Mijn deelname

dateert van oktober 2014 tot december van datzelfde jaar. Tegelijkertijd verhoogde ik ook het straathoekwerkteam gedurende bijna 1 jaar, in die zin dat ik er een bureau kreeg, vergaderingen bijwoonde alsook activiteiten voor het personeel bijwoonde. Op het moment dat dit verslag geschreven wordt, ben ik nog bezig met mijn analyses. Ik ga hier dus niet mijn resultaten bespreken, maar eerder mijn ervaringen delen over deze uitdagende, maar zeker en vast boeiende, tijd. Ik wil voornamelijk focussen op twee belangrijke conclusies. Het gaat hier niet over wetenschappelijke besluiten, maar eerder over twee belangrijke dingen die me zijn bijgebleven.

Hoewel ik uiteraard wist wat straathoekwerk inhield, werd pas na een aantal weken bij JES duidelijk met welke uitdagingen het team in de werkelijkheid en bijna dagelijks geconfronteerd wordt. Als straathoekwerker is de vertrouwensband cruciaal. Ze proberen de jongeren te steunen en vooral naar hen te luisteren zonder een oordeel te vellen. Daarnaast helpen ze op het vlak van werk, huisvesting en op andere domeinen. Een dergelijke taak kan enorm veel frustraties opleveren en dit op verschillende manieren. Zo worden de straathoekwerkers geconfronteerd met het gebrek aan middelen en aan kanalen, maar ook met bureaucratische drempels om daadwerkelijk een verschil te maken voor de jongeren. Bovendien wordt er steeds meer bespaard op sociale hulpverlening zodat er meer en meer deuren gesloten blijven voor het meest kwetsbare publiek. Ten slotte kan je als straathoekwerker je eigen persoon niet 'uitschakelen'. Wat doe je als je een mindere dag hebt, je voelt je niet goed of je hebt simpelweg even geen zin om geconfronteerd te worden met mensen en hun problemen?

Test: welk deontologisch type ben jij?

1. Een gast die je kent heeft op JES gestolen, je weet wie het is. Wat doe je?

- a. Je ontkent alles en weet van niks. God zal hem wel straffen..... ☐ = 3
- b. Je gaat een gesprek aan met de gast en probeert de spullen terug te krijgen of een andere oplossing te zoeken. ☐ = 4
- c. Je gaat klacht indienen bij de politie..... ☐ = 2
- d. Je gooit die dief op de grond, houdt hem onder bedwang en belt de politie..... ☐ = 1

2. Je gaat op huisbezoek en merkt dat de kinderen des huizes beter blaffen dan praten. Wat doe je?

- a. Je bespreekt dit met de ouders en stelt voor om een paar sociale diensten aan te spreken. ☐ = 4
- b. Volgende keer neem je een zakje hondenbrokken mee. ☐ = 3
- c. Kinderbescherming bellen..... ☐ = 1
- d. Formulier 750 invullen om de ouders uit hun ouderlijke macht te zetten..... ☐ = 2

3. Je gast betaalt altijd trouw zijn huur. Zijn appartement is echt in slechte staat, hij heeft een goed en betaalbaar appartement gevonden maar de huisbaas vraagt loonfiches. Wat doe je?

- a. Dit gaat je petje te boven, hij kan best een andere woning zoeken waar ze wel OCMW-klanten aanvaarden. ☐ = 1
- b. Je zegt hem dat hij een bewijs van inkomsten moet gaan halen bij het OCMW..... ☐ = 2
- c. Je maakt een valse loonfiche. ☐ = 3
- d. Je schrijft hem in bij de sociale woningsdiensten en gaat eventueel mee om te bemiddelen. ☐ = 4

4. Een gast zit met een revolver te pronken in jouw bijzijn. Wat denk je?

- a. Shit, ik ga naar het toilet en kom nooit meer terug. Hij zal vanzelf wel weggaan..... ☐ = 2
- b. Shit, ik ga naar het toilet en bel de politie..... ☐ = 1
- c. Shit, maar ja , beter dat hij dat ding meeneemt dan dat hij het thuis laat rondslingeren. Ik zal het er eens met hem over hebben..... ☐ = 4
- d. Shit, dat ding zou ik wel goed kunnen gebruiken om mijn vervelende burens te doen schrikken. ☐ = 3

5. Je gast vertelt je dat hij zijn ex-vrouw gaat vermoorden. Wat doe je?

- a. Je weegt de pro's en contra's af en zoekt samen de beste oplossing. ☐ = 3
- b. Je antwoordt hem dat hij je zo'n dingen niet moet vertellen..... ☐ = 4
- c. Je polst of zijn echtscheiding wel juridisch in orde is en of zijn burgerlijke stand al is aangepast. ☐ = 2
- d. Je geeft hem aan bij de politie..... ☐ = 1

6. Je komt een gast tegen bij het uitgaan.

- a. Je trakteert hem er eentje en maakt hem er op attent dat je niet aan het werk bent..... ☐ = 4
b. Je wijst hem erop dat als hij je een paar pinten trakteert, zijn dossier zeker in orde zal komen. ☐ = 2
c. Je biedt hem een Smirnoff en wat Rochefortbier aan. ☐ = 3
d. Je maakt hem er attent op dat hij al genoeg gedronken heeft en dat hij beter naar huis kan gaan..... ☐ = 1

7. Je ziet iemand heroïne gebruiken in de metro.

- a. Je geeft hem een paar propere spuiten en ontsmettingsmiddel. ☐ = 4
b. Je wijst hem op een nieuwe dealer met beter spul aan het volgende metrostation. ☐ = 3
c. Je loopt snel terug naar boven om de 'bonhommes verts' te verwittigen. ☐ = 2
d. Je geeft hem een stevige duw zodat zijn spul op de grond valt. ☐ = 1

8. Je bent op stap met een groep gasten die meisjes beginnen lastig te vallen. Wat doe je?

- a. Je begint lekker mee te versieren. ☐ = 3
b. Je zegt hem dat dit de allerlaatste uitstap met hen is. ☐ = 1
c. Je verandert onmiddellijk van richting naar een plaats waar geen meisjes en vrouwen zijn. ☐ = 2
d. Je zegt hen te stoppen en geeft hen een paar tips over hoe het wel moet. ☐ = 4

9. Er is een diefstal op JES. De politie komt op onderzoek en ondervraagt een paar mensen. Eén van die gasten zegt dat hij op JES is omdat hij een afspraak met je heeft. Dat is niet waar. Wat zeg je tegen de politie?

- a. Heeft hij een ticketje? ☐ = 2
b. Neen, hij heeft geen afspraak. ☐ = 1
c. Hij had niet per se een afspraak maar ik ben er zeker van dat hij er niets mee te maken heeft. ☐ = 3
d. Hij is hier altijd welkom. ☐ = 4

10. De gasten roken een joint op JES. Wat doe je?

- a. Dat is verboden en in strijd met het huisreglement. Ze moeten hier niet meer terug komen. ☐ = 1
b. Je wijst hen op rookverbod. ☐ = 2
c. Je stelt hen voor buiten de poort te gaan roken en daarna terug te komen. ☐ = 4
d. "Het is 5 uur, er is bijna niemand meer, rook maar op." ☐ = 3

Tel je punten bij elkaar en ontdek op volgende pagina welk type jij bent!

10-17	=	Flik
17-24	=	Ambtenaar
25-32	=	Gast
33-40	=	Straathoekwerker

Een **FLIK** is een aanjager en kan goed als pionier fungeren. Een nieuwe oproep opzetten vindt hij/ zij doorgaans leuker dan een bestaand project voortzetten. Een agent heeft voortdurend een nieuwe uitdaging nodig, denkt in hoofdlijnen, vindt details vaak muggenzifterij en is creatief. Wanneer een vuur- of fliktype zijn/haar eigenschappen verkeerd inzet is hij/ zij: dominant, bazig, confronterend, te ambitieus, gericht op competitie, te resultaatgericht.

Een **STRAATHOEKWERKER** hebt u in ieder team nodig. Kenmerkend voor een straathoekwerker is dat hij/zij met iedereen wel kan opschieten. Ze kunnen goed relaties aangaan en onderhouden. Kwaliteiten van de straathoekwerker: sterk inlevingsvermogen, goed kunnen luisteren, aanvoelen wat er bij de andere partij leeft. Wanneer een straathoekwerker zijn/haar eigenschappen verkeerd inzet is hij/zij: te aardig, te loyaal, te meelevend, te gevoelig, te weinig resultaatgericht, teveel op de ander gericht en te weinig op zichzelf, conflictvermijdend.

De **GAST** houdt van bewegingsvrijheid en kan de zaak goed beredeneren. Vaak zijn het vlotte praters die feiten en opportuniteiten snel door hebben. Ze denken vaak ver vooruit en zijn uitstekend in het neerzetten van plannen. Visie, missie en strategie zijn op hun lijf geschreven. Wanneer een gast zijn/haar eigenschappen verkeerd inzet, wordt het gebakken lucht: wel ideeën hebben, maar niet uitvoeren, te vaag blijven, teveel praten en te weinig doen.

Een **AMBTENAAR** is gericht op details. Hij/zij is een prima bewaker van processen, ziet denkbeeldige gevaren niet over het hoofd. Een ambtenaar is nauwkeurig en precies, weet van de hoed en de rand en kan beter een project uitvoeren dan bedenken. Wanneer een ambtenaar zijn/haar eigenschappen verkeerd inzet, wordt hij/zij: negatief, te gedetailleerd, perfectionistisch, nauwkeurig tot 4 cijfers na de komma en te gesloten voor veranderingen.

Biervertier

Hoe maak je het beste van elke situatie? Waar vind je eten en slaappleatsen? Welke keuzes maak je best met beperkt geld? En hoe overleef je een aantal wachtzalen? De straathoekwerkers nemen je mee naar de onderkant van de samenleving en doen hun arsenaal aan tips & tricks uit de doeken. Sommige praktisch, andere poëtisch, maar alle even inzetbaar.
Deel 3: biervertier.

Stel je eens voor: het is een koude en gure winteravond. Je staat ergens aan een station in een grootstad. Je kan nergens en overal naartoe. Je bent dakloos en alleen. Je leeft dit leven al een tijdje, dus je weet dat er op dit onzalige uur nergens plaats is voor iemand zonder geld. Je mag sowieso niet binnen in de vele gezellige, warme cafés die deze stad telt, want geld voor een consumptie, het recht om te 'zijn', heb je niet. De sociale organisaties waar je door de dag een beetje kan indommelen in een hoekje zijn al een paar uur gesloten. Ook die fantastische straathoekwerkers, die regelmatig langskomen voor een praatje, hun werkdag zit erop. Terwijl de koude wind in je gezicht striemt, zie je de laatste pendelaars zich haastig naar hun trein bewegen. Hulp van anderen mag je vanavond dus niet verwachten. Je hebt honger en dorst. Je besluit om je handen uit je warme jas te halen en een speurtocht aan te vangen naar het laatste stukje geld, ergens in één van je zakken. Na wat koortsig grabbelen volgt het verdict: je hebt nog een paar stukken geld die je scheiden van het bankroet. Drie euro tel je, je laatste centen aan voedsel besteden is uitgesloten. Voor 3 euro koop je in een grootstad geen degelijke maaltijd op dit uur. Je kan misschien ergens een klein broodje kopen maar daar krijg je alleen maar meer honger van. Dan eindig je zonder geld en met nog meer honger. Je beslist dus om resoluut voor de drank te gaan. Als je je kaarten goed uitspeelt kan dit niet alleen je dorst laven, maar ook je honger. Het kan zelfs een dekentje zijn tegen de koude. Voor drie euro zijn er in de nachtwinkel een aantal opties om iets aan die dorst, honger en koude te doen.

CARA PILS

Je kan kiezen voor de meest vanzelfsprekende optie: Cara Pils, in de volksmond Cara. Cara is een bier met een stevige reputatie. Het is

een bier dat zich over het algemeen richt tot de ruwe, maar o zo interessante onderkant van onze samenleving. Het is zo gegeerd en vergruisd tegelijkertijd dat we niet anders kunnen dan het wat nader te bekijken.

Cara wordt gemaakt door Colruyt volgens hetzelfde principe als vele Belgische lowbudgetbieren. Wikipedia vertelt ons dat Colruyt regelmatig een lastenboek uitschrijft met ingrediënten en verhoudingen. Verschillende brouwerijen kunnen naar de opdracht dingen door een offerte in te dienen. Wie de laagste prijs kan bieden, krijgt de bestelling. Zo simpel is het. Het feit dat Cara vooral populair is bij consumenten met een beperkt budget heeft te maken de prijs. Voor een halve euro koop je in de nachtwinkel te lande al een ijskoud blikje van 33cl. We moeten hierbij zeggen dat Cara in vergelijking met andere pilsbieren een lager alcoholgehalte heeft, nl. 4,4%, in tegenstelling tot de gebruikelijke 5,2%. Wil je een roes, dan zal je meer er meer van moeten drinken.

- » Cara is zeker geen kwaliteitsvol bier. Laat je dus niet misleiden door het woordje 'premium' in het logo. Over de geur en smaak kunnen we dus heel kort zijn: flauw, complexloos en met een waterige nasmaak. Het bezit wel alle kenmerken dat bier zou moeten hebben, maar dan minder uitgesproken. Belangrijker dan de smaak is de manier waarop je Cara drinkt. Daarom een paar tips om maximaal van je Cara te genieten:
- » **Drink Cara koud:** Dit bier is niet gemaakt om van 't schap te drinken. Meer dan welk pilsbier ook is Cara alleen maar te drinken als het lang in de frigo, liefst in de diepvries, heeft gestaan. Aangezien de smaak niet echt om over naar huis te schrijven is, is de temperatuur belangrijk. Indien voldoende koud

geconsumeerd smaken de chemische toetsen van Cara minder door.

- » **Drink Cara uit blik/flesje:** Laat dit bier niet in een glas terecht komen. Wanneer je beslist deze goede raad in de wind te slaan dan zal je zien dat de minieme schuimlaag die zich vormt verdwijnt als sneeuw voor de zon. Dit resulteert in een onthoofd bier dat meer op ochtendurine lijkt dan op iets anders. Doe jezelf dit niet aan. Het oog drinkt ook mee.
- » **Drink Cara snel:** Cara bruist... maar niet lang. Net zoals zijn schuimkraag gaat de prik er snel uit. Uitgebruist bier is sowieso niet lekker. Cara is hier geen uitzondering op. Ver kies daarom ook het 33cl (blik)- of 25cl (flesje)- formaat boven de halve liters.

Besluit:

Cara Pils is zeker en vast een goede optie. Indien je de nodige voorzorgsmaatregelen in acht neemt, is het resultaat niet eens zo slecht en de prijs is laag genoeg. Met drie euro kan je maar liefst 6 koude blikjes van 33cl kopen. Misschien wel genoeg om de lange nacht door te komen.

Gordon Finest Platinum

Gordon Finest Platinum is zeer populair bij het publiek waarbij Cara Pils ook aantrek vindt, al zijn er een aantal zeer belangrijke verschillen. Maar laten we eerst even naar de feiten kijken: Gordon is een Schots biertype maar wordt voor Europa in België gebrouwen door brouwerij John Martin. Het is vooral te verkrijgen in het halveliterformaat. In de nachtwinkel vind je een aantal varianten Gordon. Vandaag bespreken we enkel de stoerste van het pak, de 'Finest Platinum' variant, de typische grijze halve liter blikken.

Gordon Finest Platinum is, in tegenstelling tot Cara Pils, een heel sterk bier. Met zijn 12% alcoholgehalte is het een van de sterkste bieren op de markt. De grijze Gordon is ook helemaal geen pilsbier. Gordon is wat ze in de VS 'malt liquor' noemen, nl. een sterk bier, met toegevoegde suikers en maïs om zo na de gisting een hoger alcoholgehalte te verkrijgen. Het is zeer populair bij daklozen, al vertaalt dit zich niet in de prijs. Goedkoop is de grijze Gordon niet. Voor een halve liter in de nachtwinkel betaal je al snel 2,5 euro.

De smaak van Gordon is zéér intens. Initieel overheerst een vrij zoete smaak, te vergelijken met tafelbier, maar dan tafelbier waar een glas ontsmettingsalcohol aan toegevoegd is. De alcohol is, zeker voor een bier, zo sterk dat een warme gewaarwording in de keel de nasmaak begeleidt. Je proeft mout en een klein beetje bittere hopsmaak, die snel verdwijnt. De geur is eveneens zoet en moutig. Niet echt aangenaam. Wanneer we dit bier in een glas schenken dan komt het iets beter tot zijn recht. De smaken en geuren kunnen wat ventileren en het gaat iets gemakkelijker binnen. Doch, het geheel wijst erop dat dit bier vooral gedronken wordt voor het alcoholpercentage. Eén halve liter slaat in als een bom, en als je geld zou hebben voor een tweede (of derde) zit de avond erop.

Besluit:

De grijze Gordon is op zich geen slechte keuze. Het is bier met een zeer hoog alcoholpercentage. Hierdoor ga je je tijdelijk beter en warmer voelen. Als er een bier is dat een spreekwoordelijk dekentje over zijn consument drapeert, dan is het wel de grijze Gordon. Toegegeven, de smaak is vrij slecht, maar na een half blik wordt dit

minder uitgesproken. Het enige nadeel blijft de prijs: 2,5 euro is veel. Een ander versterkt bier van een minder bekend merk (Zwarte Kaiser, Amsterdam Maximator) kan een alternatief zijn, maar niet elke nachtwinkel verkoopt dit.

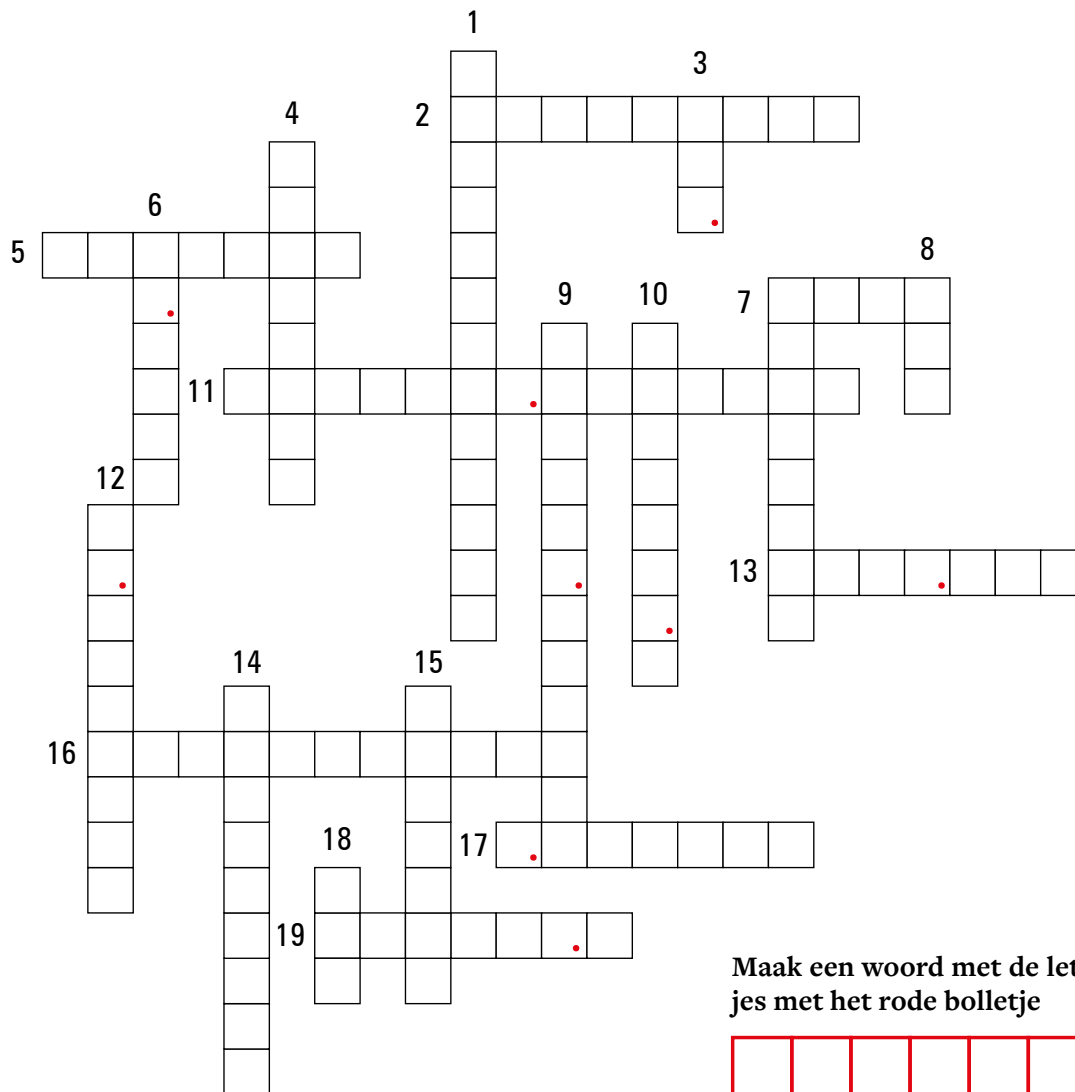
Christian Dehors
PARIS

AYONS L'ÉLÉGANCE D'AIDER CEUX QUI N'ONT RIEN.

Aurore
Association

www.aurore.asso.fr

Kruiswoordraadsel

Maak een woord met de letters in de vakjes met het rode bolletje

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Horizontaal

2. ziekte die iemand neerslachtig maakt
5. verzameling van belangrijke documenten
7. vaak te hoge prijs die men betaalt om te wonen
11. gebouw waar de stellingen aan renovatie toe zijn
13. verslavende legale drugs
16. persoon die men liever niet op bezoek krijgt
17. persoon die beslist over iemands toekomst
19. populaire sport

Verticaal

1. papierwinkel
3. zonder vaste verblijfplaats (Frans)

4. bar zonder alcohol
6. kennisinstituut
7. schimmel door vochtproblemen
8. organisatie die liefst sanctioneert
9. persoon die in een gebouw met tralies leeft
10. (soms) absurde gemeentelijke subsidie
12. bijscholing
14. illegale woning
15. stad met onzichtbare rivier
18. organisatie die veel tijd nodig heeft om een antwoord te geven

In de sterren geschreven

Steenbok (22 dec t/m 19 jan)

Je bent zeer actief deze week, zonder problemen spring je van het ene probleem naar het andere. Geen hindernis is je teveel. Vergeet niet om op tijd te rusten en gezond te eten om te vermijden dat je van de rots valt op het einde van de week.

Waterman (20 jan t/m 19 feb)

Jouw talent voor originele ideeën helpt je om moeilijke situaties te omzeilen. Zeker op het einde van de week zal je dit hard nodig hebben. Probeer jouw ijdelheid onder controle te houden want het vertrouwen dat je hebt opgebouwd kan vlug te paard vertrokken zijn.

Vissen (20 feb t/m 20 maart)

Jouw ervaring met scholen helpt om onderwijsproblemen op te lossen. Je bent zeer flexibel en contacten leggen met gasten in een grote groep is jouw specialiteit. Kijk toch uit voor de weerhaken die zich in uw omgeving kunnen aandienen deze week.

Ram (21 maart t/m 20 april)

Probeer in de eerste helft van de week het doordrammen te beperken, jouw impulsieve gedrag kan ervoor zorgen dat men van je wegloopt. Op het einde van de week vind je jouw rust terug en dwing je weer automatisch veel respect af.

Stier (21 april t/m 21 juni)

Administratieve stilstand werkt als een rode lap op jouw gemoed. Probeer kalm te blijven en met ingehouden woede de vastgeroeste problemen open te breken. Op het einde van de week krijg je veel lof over jouw trouwe kracht.

Tweelingen (22 mei t/m 21 juni)

Deze week is het moeilijk om de juiste keuzes te maken. Voor elk probleem zijn verschillende oplossingen mogelijk. Wacht niet te lang om knopen door te hakken. Je bent een uitstekende gids die vlug kan anticiperen op de hindernissen die op jouw weg liggen.

Kreeft (22 juni t/m 22 juli)

Jaag je niet op, kreeft, straks kookt je pot nog over. Blijf vooral rustig. De sterren staan gunstig vooral wat je financiële toestand betreft, aan het lange wachten komt een eind. Let er wel op dat je niet te enthousiast geniet van het financiële geluk, er staan nog wat schulden open.

Leeuw (23 juli t/m 23 augustus)

Je temperament speelt je parten, je verliest de mensen rondom je en maakt meer kapot dan je lief is. Het wordt tijd dat je aan jezelf gaat werken. Kijk eens naar wat jezelf drijft in plaats van de oorzaak bij anderen te zoeken. Je wordt er zeker wijzer van.

Maagd (24 augustus t/m 22 september)

Hoewel je meestal geneigd bent om je vast te klampen aan het verleden, is nu toch echt het moment gekomen om met iets nieuws te beginnen. Kijk naar de toekomst en kijk niet meer achterom. Kom eens wat vaker spontaan in actie. Experimenteer, het zal je bevallen en plezier geven.

Weegschaal (23 september t/m 22 oktober)

Verschillende projecten beginnen door elkaar te lopen en je dreigt de balans helemaal kwijt te raken. Zet de zaken eens heel duidelijk op papier! Een partner kan een plan hebben dat jullie beiden ten goede komt.

Schorpioen (23 oktober t/m 22 november)

Je krijgt deze maand te maken met de negatieve gevolgen van een beslissing die je onlangs hebt genomen. Helaas, terugkrabbelen is al lang geen optie meer. Je zult gewoon op de blaren moeten zitten.

Boogschutter (23 november t/m 21 december)

Samen zijn met anderen heeft een kalmerende invloed op je gevoelsleven. Beaalde vrienden staan heel dicht bij jou en één iemand komt zelfs gevaarlijk naderbij. Schiet deze persoon niet meteen af. Leer de dingen die je uit balans kunnen brengen vanaf nu onder controle te houden.

Bianca spreekt

Twee onderzoekers, Priyanka Pandey & Karla Hoff, deden in een Indisch dorp onderzoek naar de capaciteiten van leerlingen om puzzels op te lossen. Het confronterende aan de resultaten was dat wie uit een armere groep kwam, even goed presteerde als die uit een rijkere groep, maar als de leerlingen de oefeningen moesten doen, nadat ze hun afkomst moesten vertellen, zakten de resultaten van de jongeren uit de armere kasten dramatisch. Ik durf te wedden dat het in Brussel ook zo kan lopen. Stagiair-leraars uit Vlaanderen zijn soms verbaasd van wat leerlingen in Brusselse scholen zeggen: "Waarom loop je hier stage? We zijn toch losers?" Hun conclusie was duidelijk: "Veel leerlingen voelen zich minderwaardig."

Toen we op de Brusselse regering discusieerden over een imagocampagne, deed ik een alternatieve suggestie. We moesten niet alleen de buitenlandse media overtuigen dat het goed leven is in Brussel, ook onze Brusselse jongeren zélf. Zij

zijn in feite onze beste ambassadeurs. Maar financiële problemen, moeilijke gezinssituaties, mindere gezondheid of problemen op school zorgen soms voor een domper op die mooie perspectieven. Brusselse jongeren baden vaak in het talent: in programmeren, dans, ontwerpen, voetbal, taalgevoel... noem maar op. Een gebrek aan positieve stimulansen of zelfvertrouwen kan veel negatieve effecten hebben in de zoektocht en de ontwikkeling van hun identiteit. Wat kunnen we daar aan doen?

Tal van organisaties kunnen een positieve bijdrage leveren aan de zoektocht van jongeren naar een eigen identiteit. En doen dat vandaag ook al. Een heleboel Brusselse jeugdwelzijnsorganisaties zorgen er vandaag voor dat jongeren zich thuis voelen in de stad, bieden hen perspectief, een plek waar ze 'iemand' zijn, waar ze zich gewaardeerd voelen en hun leven betekenis geven en zich in de bredere Brusselse samenleving engageren. Ze zetten jongeren sterker in

de samenleving en proberen hun maatschappelijke betrokkenheid aan te spreken. Ze geven jongeren een stem én zin in de toekomst.

We geloven in jongeren en hopen met de juiste stimulansen dat zij ook in zichzelf gaan geloven. Daarom hebben we – al zijn het budgettair geen makkelijke tijden – een sterk signaal willen geven door in 2016 en de komende jaren nog sterker in te zetten op jeugdwelzijn, met een serieuze verhoging van de budgetten. En een stevige inzet op samenwerking tussen onderwijs en jeugdorganisaties.

Ik wil bij deze ook al een dikke pluim geven aan organisaties die elk op hun eigen terrein fantastisch werk leveren en nu al perspectief en bandbreedte creëren voor onze jongeren. Samen geven we handvaten aan jongeren om hun eigen toekomst en die van Brussel in handen te nemen.

Bianca Debaets

Colofon

Redactie: Brahim Lhichou - Vera Dewaele - Taii Oualieddine - Glenn Govaert - Joris Sabo - Karolien Ory - Kris Blervacq - Tom Natus - Hanne Stevens - Mark Verraes **Hoofdredactie:** Thomas Devos **Eindredactie:** Hanne Stevens - Dominic De Clercq - Nele Hoste **Fotografie:** Cillian O'Neill en JES archief **Lay-out:** Jan Van Roy **Verantwoordelijke uitgever:** Patrick Manghelinckx **Uitgeverij:** JES vzw Werkhuizenstraat 3 - 1080 Brussel - 02 411 68 83 - info@jes.be - www.jes.be - D/2016/12.737/2

De lach van de straathoekwerker

Een straatwerker (m/v) bevindt zich tussen grijze bloembakken en donkere banken, tussen haveloze mensen en blinkende terrassen, tussen jonge moeders met blauw-roos gekleurde zakken, tussen dakloze Roemenen met gouden gordons, tussen balorige tieners, gehaaide dealers en zwevende junkies...

Een straatwerker (m/v) bevindt zich tussen twee deuren, twee stoelen, twee wachtzalen, twee winkels, twee vuren, tussen twee kanten, onderkant en bovenkant, tussen de straat en het loket.

Een straatwerker (m/v) is een baken, een oor, een rustpunt, een schouder, een tolk, een bemiddelaar, een duwer, een trekker, een boksbal, een bokshandschoen, een breekijzer, een zandloper, een glijmiddel, een schrijver, een telefonist, een tussenzitter, een heen-en-weer-loper...

Een straatwerker (m/v) incasseert, maakt zich kwaad, is verdrietig, absorbeert, weent, is ongeduldig, breekt zijn/haar hoofd en een lans... en lacht.

Want lachen is gezond en verzacht de pijn. En hopelijk zal het lachen hem of haar niet vergaan. Want als het lachen vergaat, vergaat de straatwerker. En met hem of haar, de stem van de mensen van de straat.

Dus straatwerker: lach, doe voort en geef ons de stem van de straat.

Patrick Manghelinckx

Een publicatie van:

met steun van:

